

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Wojciech Kutyla

KNO.411.003.02.2015
D/15/507

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Tekst ujednolicony
zgodnie z uchwałą Nr 16/2016 Kolegium Najwyższej Izby Kontroli
z dnia 27 kwietnia 2016 r.

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli D/15/507 – Inwestycje w szkolnictwie wyższym w latach 2009-2015

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

Kontrolerzy 1. Joanna Hołowacz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97766 z dnia 4 listopada 2015 r.
2. Danuta Bolikowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97767 z dnia 9 listopada 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-4)

Jednostka kontrolowana Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, ul. Wspólna 1/3, 00-529 Warszawa, zwane dalej Ministerstwem lub MNiSW

Kierownik jednostki kontrolowanej Jarosław Gowin, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego od 16 listopada 2015 r. (Minister).
W okresie od dnia 16 listopada 2007 r. do dnia 27 listopada 2013 r. Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego była Barbara Kudrycka. W okresie od 3 grudnia 2013 r. do 16 listopada 2015 r. funkcję Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pełniła Lena Kolarska-Bobińska.

(dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie przygotowanie przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2011 r. strategicznego dokumentu – *Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej*, w którym wyznaczono priorytetowe kierunki inwestycji w infrastrukturę badawczą. Dofinansowane przez Ministra w latach 2012-2015 przedsięwzięcia inwestycyjne publicznych szkół wyższych mieściły się w kierunkach rozwoju wyznaczonych w tym dokumencie, jednak ze względu na długi okres ich realizacji (nawet do 2022 r.) ocena efektywności tych przedsięwzięć będzie możliwa dopiero po ich zakończeniu.

Proces udzielania dotacji ze środków budżetu państwa ujętych w częściach 28-Nauka oraz 38-Szkolnictwo wyższe przebiegał, poza występującymi odstępstwami od obowiązującej procedury udzielania dofinansowania, prawidłowo. Najwyższa Izba Kontroli dostrzega jednak, że przepisy regulujące przyznawanie szkołom wyższym dotacji ze środków pochodzących z części 38-Szkolnictwo wyższe, z uwagi na brak wymogu sporządzania uzasadnień do podjętych decyzji, nie zapewniały pełnej przejrzystości dysponowania środkami publicznymi przez Ministra. Proces rozliczania przyznanych dotacji przebiegał prawidłowo.

W ocenie NIK, nadzór Ministra nad działalnością inwestycyjną uczelni oraz wykorzystaniem jej efektów był ograniczony z powodu niesprawności narzędzia informatycznego o nazwie POL-on². Dane dotyczące działalności inwestycyjnej szkół wyższych, wprowadzane do tego

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje trzystopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości i negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

² Zintegrowany System Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym, prowadzony przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, na podstawie art. 34a ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2012 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zm., dalej: ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym) oraz art. 4c ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r., poz. 1620 ze zm., dalej: ustawa o zasadach finansowania nauki).

systemu przez beneficjentów dotacji, nie odzwierciedlały w pełni stanu faktycznego. Nie były one również weryfikowane przez Ministra.

Uzasadnienie
oceny

W latach 2009-2015 Minister przyznał publicznym szkołom wyższym z części 28-Nauka dotacje na realizację inwestycji budowlanych na łączną kwotę 446,2 mln zł oraz na zakup lub wytworzenie aparatury badawczej na łączną kwotę 391,9 mln zł. W ramach dotacji na dofinansowanie lub finansowanie kosztów realizacji inwestycji (z wyłączeniem inwestycji wieloletnich) Minister przyznał z części 38-Szkolnictwo wyższe środki w wysokości 1.200,4 mln zł.

Decyzje o przyznaniu dofinansowania inwestycji ze środków budżetowych części 28-Nauka Minister wydawał w odniesieniu do wniosków zajmujących czołowe pozycje na listach przygotowanych przez powołane w tym celu zespoły specjalistyczne. Podczas oceny wniosków o dofinansowanie zakupu dużej infrastruktury badawczej uwzględniano w szczególności planowany wpływ inwestycji na rozwój badań naukowych lub prac rozwojowych, jej zgodność z celami polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, zakres wykorzystania inwestycji do realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych i dostępność podobnej aparatury w kraju, kategorię jednostki naukowej oraz zdolność jednostki naukowej do samodzielnego pokrycia kosztów utrzymania przedmiotu inwestycji. Natomiast przy ocenie składanych przez uczelnie wniosków o przyznanie dotacji na inwestycję budowlaną uwzględniano znaczenie badań naukowych lub prac rozwojowych, do realizacji których inwestycja była niezbędna, zgodność inwestycji z celami polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, kategorię jednostki naukowej, zasadność planowanego zakresu rzeczowego inwestycji oraz przewidywaną efektywność jej wykorzystania i zdolność do pokrywania kosztów użytkowania i utrzymania przedmiotu inwestycji.

Rozporządzenia regulujące do maja 2015 r. udzielanie dotacji ze środków budżetowych części 28-Nauka ustanawiały zasadę, że Minister zobligowany był do uwzględniania propozycji przyznania dotacji przedkładanych przez zespoły powołane do oceny wniosków. Odstąpienie od wskazanej przez zespoły kolejności mogło mieć miejsce tylko w wyjątkowych przypadkach. W odniesieniu do dotacji ze środków części 38-Szkolnictwo wyższe przepisy stosownego rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. nie nakładały na Zespół obowiązku przygotowania zestawień propozycji dotacji według preferowanej kolejności ich przyznania. Ponadto Minister nie miał obowiązku kierowania się przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu dotacji propozycjami Zespołu. Nie było również wymogu sporządzania uzasadnień do podjętych decyzji. W ocenie NIK, taki kształt przepisów powodował brak transparentności decyzji, wymaganej przy dysponowaniu środkami publicznymi.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły przekazania dotacji pomimo braku podstaw do wyrażenia zgody na zmianę harmonogramu finansowania. Wskazane przypadki nierzetelności w obiegu dokumentacji związanej z dotacjami (wnioski) miały charakter jednostkowy.

Skuteczność nadzoru Ministra nad działalnością inwestycyjną uczelni oraz wykorzystaniem efektów inwestycji była ograniczona z powodu niesprawności narzędzia informatycznego tworzonego w celu wykonywania tego nadzoru. Przyczyną tego stanu był zarówno brak spójnych uregulowań prawnych (nałożenie stosownych obowiązków w ustawie o zasadach finansowania nauki przy ich braku w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym), jak i nieweryfikowanie przez MNiSW kompletności i rzetelności informacji wprowadzanych do systemu przez uczelnie. Pomimo, że w ustawie o zasadach finansowania nauki przewidziano, że nieprawidłowe, nierzetelne lub nieterminowe wprowadzenie danych do systemu może skutkować wstrzymaniem finansowania do czasu usunięcia tych nieprawidłowości ustawa nie reguluje trybu weryfikacji danych wprowadzanych przez jednostki naukowe. Tym samym umieszczone w systemie dane nie stanowią rzetelnego źródła do wykonywania nadzoru przez Ministra.

III. Opis stanu faktycznego

1. Planowanie finansowania działalności inwestycyjnej wyższych uczelni³

Opis stanu faktycznego

1.1. Kierunki inwestycji w naukę i szkolnictwo wyższe

Dokumentem określającym kierunki inwestycji w naukę jest powstała w 2011 r. tzw. Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej, ustalająca 33 projekty strategicznej infrastruktury badawczej z różnych dziedzin nauki, przewidziane do centralnego finansowania. W 2013 r. rozpoczął się proces aktualizacji Mapy. Zgłoszono 100 propozycji przedsięwzięć, które zostały poddane ocenie recenzentów krajowych oraz tzw. Zespołu doradczego ds. Polskiej Mapy Drogowej Infrastruktury Badawczej. Spośród nich wyselekcjonowano propozycje, które rozpatrywane były w kolejnym etapie, niezależnie od modyfikacji założeń pięciu przedsięwzięć znajdujących się na Mapie przed aktualizacją. W efekcie powstała lista obejmująca 20 nowych propozycji i pięć zmodyfikowanych.

Zaktualizowana Mapa zawiera strategiczne dla rozwoju nauki i gospodarki propozycje 53 przedsięwzięć, w tym 23 o charakterze międzynarodowym. Uszeregowano je według kluczowych obszarów badań. Projekty realizować mają zarówno szkoły wyższe, jak i instytuty Polskiej Akademii Nauk oraz jednostki badawczo-rozwojowe. W okresie trwania niniejszej kontroli, tj. do dnia 18 grudnia 2015 r., w fazie realizacji znajdowało się 13 przedsięwzięć, w tym siedem koordynowanych przez szkoły wyższe oraz sześć przez instytuty.

W obszarze „Rozwój nauki poprzez badania podstawowe” umieszczono 10 przedsięwzięć. Trzy przedsięwzięcia, których koordynatorami są: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wojskowa Akademia Techniczna oraz Uniwersytet Warszawski są w fazie koncepcyjnej, dwa przedsięwzięcia, których koordynatorami są: Uniwersytet Jagielloński oraz Uniwersytet Warszawski są w fazie przygotowawczej, natomiast realizowane są projekty: „Polfar – radio interferometr o niskiej częstotliwości” (zaangażowanie finansowe MNiSW na poziomie 26 mln zł na lata 2013-2015) i „FAIR – Ośrodek Badań Antyprotonami i Jonami” obydwie przez Uniwersytet Jagielloński (zaangażowanie finansowe MNiSW na poziomie 100 mln zł na lata 2013-2022).

W obszarze „Rozwój nauki poprzez badania interdyscyplinarne” umieszczono sześć przedsięwzięć. W fazie realizacji (przez Uniwersytet Jagielloński) znajduje się projekt „Solaris – Narodowe Centrum Promieniowania Synchrotronowego” (zaangażowanie finansowe Narodowego Centrum Badań i Rozwoju⁴ na poziomie 200 mln zł w latach 2009-2015). Do obszaru „Wysoka jakość życia w społeczeństwie” zakwalifikowano dwa przedsięwzięcia, w tym realizowany (przez Politechnikę Wrocławską) projekt „Clarín – Wspólne zasoby językowe i infrastruktura technologiczna” (zaangażowanie finansowe MNiSW na poziomie 16,5 mln zł na lata 2013-2015).

Obszar „Wydajna ochrona zdrowia i wzrost efektywności działań prozdrowotnych” obejmuje 10 przedsięwzięć, w tym realizowany przez Warszawski Uniwersytet Medyczny projekt „CePT – Centrum Badań Przedklinicznych” (zaangażowanie finansowe NCBiR – 360 mln zł w latach 2008-2014). W fazie koncepcyjnej znajduje się natomiast projekt „Centrum Badań Środowiska i Innowacyjnych Technologii Żywności dla Jakości Życia” koordynowany przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. W obszarze „Wzrost efektywności wytwarza-

³ Zgodnie z ustawą o zasadach finansowania nauki Minister NISW przyznaje uczelniom środki finansowe na inwestycje w zakresie dużej i strategicznej infrastruktury badawczej (zakup, wytworzenie lub rozbudowę aparatury naukowo-badawczej, rozbudowę infrastruktury informatycznej nauki, udział w przedsięwzięciu inwestycyjnym w zakresie dużej lub strategicznej infrastruktury badawczej, w tym w ramach współpracy międzynarodowej, inwestycje z zakresu dużej infrastruktury badawczej, współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych) oraz inwestycje budowlane służące badanom naukowym lub pracom rozwojowym (budowę nowych obiektów budowlanych, przebudowę lub rozbudowę obiektów budowlanych, zakup nieruchomości, udział w przedsięwzięciu budowlanym, w tym w ramach współpracy międzynarodowej, inwestycje budowlane współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych). Na podstawie przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym uczelnia otrzymuje dotacje na dofinansowanie lub finansowanie kosztów realizacji inwestycji, w tym służących kształceniu studentów i doktorantów, będących osobami niepełnosprawnymi.

⁴ Zwane dalej: NCBiR.

nia, magazynowania i przesyłania energii" umieszczono pięć przedsięwzięć. Jeden projekt koordynowany przez Politechnikę Gdańską, a dwa, koordynowane przez Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie, są w fazie koncepcyjnej. Do obszaru „Rozwój zaawansowanych materiałów i technologii” włączonych zostało dziewięć przedsięwzięć. Realizowane są dwa spośród nich, tj. „Cezamat – Centrum Zaawansowanych Materiałów i Technologii” – przez Politechnikę Warszawską (zaangażowanie finansowe NCBiR na poziomie 360 mln zł w latach 2008-2015) oraz „WCZT-P – Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii” przez Uniwersytet Im. A. Mickiewicza w Poznaniu (zaangażowanie finansowe NCBiR – 250 mln zł na lata 2007-2014).

Dalsze cztery przedsięwzięcia, których koordynatorami są: Politechnika Wrocławska, Wojskowa Akademia Techniczna oraz Politechnika Warszawska (dwa projekty) znajdują się w fazie koncepcyjnej, a jedno przedsięwzięcie (Akademii Górniczo-Hutniczej) w Krakowie - w fazie przygotowawczej. Spośród czterech przedsięwzięć w obszarze „Rozwój inteligentnych systemów i infrastruktury”, dwa koordynowane przez uczelnie, tj. Uniwersytet Jagielloński i Uniwersytet Warszawski są w fazie koncepcyjnej. Umieszczone w obszarze „Zrównoważony rozwój środowiska naturalnego i środowiska człowieka” dwa przedsięwzięcia koordynowane przez: Uniwersytet Warszawski oraz Uniwersytet Gdański są w fazie koncepcyjnej, natomiast przedsięwzięcie koordynowane przez Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu jest w fazie przygotowawczej.

W latach 2016-2017 ma zostać przeprowadzona kolejna aktualizacja Mapy.

W ocenie MNiSW wraz z opracowaniem Mapy Minister zyskał instrument prowadzenia całościowej i długoterminowej polityki w zakresie rozwoju strategicznej infrastruktury badawczej w Polsce oraz udziału polskich zespołów naukowych w najważniejszych europejskich i międzynarodowych projektach tego typu.

(dowód: akta kontroli str. 20-21)

Gromadzone przez MNiSW dane dotyczące inwestycji i nakładów w infrastrukturę badawczą i dydaktyczną prezentowane są na stronie internetowej Ministerstwa w formie interaktywnej „Mapy inwestycji w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego”⁵. Dane dotyczą inwestycji realizowanych ze środków budżetowych ujętych w częściach 28-Nauka i 38-Szkolnictwo wyższe oraz ze środków unijnych. Dane aktualizowane są co kwartał. Według stanu na dzień 30 listopada 2015 r. łączna wartość inwestycji wynosiła 30,8 mld zł. Projekty realizowano w 25 obszarach, m.in. nauk technicznych – 10,4 mld zł, nauk medycznych i nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej – 4,5 mld zł oraz w obszarze nauk ścisłych – 2,5 mld zł.

(dowód: akta kontroli str. 21-28)

1.2. Wnioski o finansowanie inwestycji służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych

Opis stanu faktycznego

W ramach corocznych naborów w latach 2009-2015 ocenionych zostało łącznie 8.809 wniosków, w tym 7.839 wniosków o przyznanie środków finansowych na inwestycje aparaturowe służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych (od 2012 r. o sfinansowanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą) oraz 970 wniosków na realizację inwestycji budowlanych. Szkoły wyższe złożyły w tym okresie 5.796 wniosków dotyczących finansowania aparatury oraz 401 dotyczących inwestycji budowlanych.

Składane wnioski w latach 2009-2010 podlegały ocenie według kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 października 2007 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na inwestycje służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych⁶, natomiast po tym okresie według kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 października 2010 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej

⁵ <http://www.nauka.gov.pl/ministerstwo/inwestycje-w-obszarze-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego/>

⁶ Dz.U. Nr 201, poz. 1453 ze zm. (uchylone z dniem 11 listopada 2010 r.).

służącej potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych⁷ oraz rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 października 2010 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na inwestycje budowlane służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych⁸.

Wnioski o dofinansowanie w latach 2009-2010 oceniane były przez dwie Komisje - Badań na Rzecz Rozwoju Nauki oraz Badań na Rzecz Rozwoju Gospodarki, w ramach których działało jedenaście Zespołów Roboczych. Po zmianie przepisów Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 14 kwietnia 2011 r. powołał Zespół specjalistyczny do spraw oceny wniosków o finansowanie zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą oraz inwestycji budowlanych służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych⁹. Jego zadaniem była ocena wniosków oraz przedstawienie Ministrowi opinii dotyczącej przyznania lub odmowy przyznania dotacji celowej oraz ocena raportów końcowych z wykorzystania przyznaných dotacji celowych. Zespół powołany został na okres od 18 kwietnia 2011 r. do 31 grudnia 2014 r. Zarządzeniem z dnia 13 października 2014 r. Minister przedłużył termin działania Zespołu do 30 czerwca 2015 r. Kolejnym zarządzeniem z 13 sierpnia 2015 r. powołany został na okres od 13 sierpnia 2015 r. do 30 czerwca 2017 r. Zespół specjalistyczny do spraw inwestycji służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych oraz infrastruktury informatycznej nauki.

(dowód: akta kontroli str. 6-19)

Wnioski złożone do MNiSW do objęcia finansowaniem w 2009 r.

a. W ramach naboru wniosków na zakup aparatury w 2009 r. do oceny merytorycznej przez Komisje skierowano łącznie 1.802 wnioski, z których stosowną rekomendację uzyskało 1.676 wniosków.

Zespół Roboczy Nauk Humanistycznych i Społecznych (ZR I) dokonał oceny 148 wniosków, z czego zarekomendował do finansowania 101 wniosków. W grupie wniosków rekomendowanych były 142 wnioski złożone przez uczelnie. Dofinansowaniem objęto sześć uczelni, których wnioski znalazły się na tzw. liście rankingowej na pozycjach od drugiej do siódmej (pierwszą pozycję zajął instytut).

Zespół Roboczy Nauk Ścisłych (ZR II) ocenił i zarekomendował 209 wniosków, w tym 182 złożone przez uczelnie. Dotację otrzymały uczelnie, których wnioski w rankingu zajęły miejsca od drugiego do piątego oraz ósme. W wyniku autopoprawki oceny dokonanej przez Zespół wniosek Uniwersytetu Łódzkiego, który zajął pierwsze miejsce na liście, a został sfinansowany w ramach innej decyzji, został zastąpiony innym zadaniem tejże uczelni, pierwotnie sklasyfikowanym na miejscu 133. Zadanie to nie zostało jednak dofinansowane dotacją.

Zespół Roboczy Nauk Przyrodniczych (ZR III) ocenił 483 wnioski, z których zarekomendował 479, w tym 421 złożonych przez uczelnie. Wnioski uczelni, które otrzymały dofinansowanie (ze środków budżetowych części 28-Nauka), umieszczono w liście rankingowej na pozycjach oznaczonych numerami dwa, cztery-pięć oraz osiem-dziewięć. Na miejscu 7. znajdował się wniosek Akademii Górniczo-Hutniczej pn. „Zakup aparatu pirolitycznego ROCK-EVAL6”, sfinansowany z Funduszu Nauki i Technologii Polskiej (FNI TP), którego dysponentem jest Minister.

Zespół Roboczy Nauk Medycznych (ZR IV) ocenił 165 wniosków, z których zarekomendował 162, w tym 151 złożonych przez uczelnie i Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego (CMKP). Dofinansowaniem z części 28 objęto zadania, które umieszczone były na miejscach 1-2, 4-11 i 13-15 (na pozycji 12. znalazła się jednostka naukowa Polskiej Akademii Nauk). Zadanie pn. „System elektroforezy kapilarnej z detektorem masowym” zgłoszone przez Akademię Medyczną im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, (miejsce 3. w rankingu), sfinansowane zostało poprzez zwiększenie dotacji statutowej.

⁷ Dz. U. Nr 200, poz. 1324 (uchylone z dniem 25 maja 2015 r.).

⁸ Dz. U. Nr 209, poz. 1379 (uchylone z dniem 25 maja 2015 r.).

⁹ Dalej: Zespół Specjalistyczny.

Zespół Roboczy ds. infrastruktury gospodarczej (ZR VI) spośród 218 ocenionych wniosków, zarekomendował 217, w tym 166 złożonych przez uczelnie. Dofinansowane wnioski uczelni umieszczone zostały w rankingu na pozycjach: 2-3, 5 oraz 7-8. Umieszczony na pozycji 1. wniosek pn. „Stanowiska naukowo-badawcze do symulacji i uruchamiania eksperymentalnej weryfikacji przekształtników tranzystorowych w zastosowaniach energetycznych i napędowych”, złożony przez Politechnikę Białostocką, nie otrzymał dofinansowania, z uwagi na fakt, że podmiot wnioskujący kwalifikowany był do tzw. drugiej kategorii naukowej (podstawą kwalifikacji do określonej kategorii są jednolite kryteria dla wszystkich uczelni).

Zespół Roboczy ds. Materiałów i Surowców (ZR VII) ocenił 122 wnioski i zarekomendował 120 wniosków, w tym 83 złożone przez uczelnie (wnioski umieszczone na pozycjach 2-6 otrzymały dotacje, przy czym decyzja dotycząca zadania umieszczonego na pozycji 5. pn. „Zakup urządzenia do spiekania proszków metodą SPS” została uchylona po zgłoszeniu przez Politechnikę Warszawską informacji o braku możliwości zrealizowania inwestycji).

Zespół Roboczy ds. Produkcji Materialnej (ZR VIII) ocenił i zarekomendował 183 wnioski, w tym 127 złożonych przez uczelnie. Dofinansowane wnioski uczelni umieszczone były w rankingu na pozycjach 1. oraz 4.

Zespół Roboczy ds. Środowiska, Rolnictwa i Zasobów (ZR IX) spośród ocenionych 91 wniosków zarekomendował 23, w tym siedem złożonych przez uczelnie. Dwa najwyżej ocenione wnioski uczelni (pozycje 2 i 8 listy) otrzymały dofinansowanie.

Zespół Roboczy ds. Produkcji Niematerialnej (ZR X) ocenił 118 wniosków, z których zarekomendował 117, w tym 23 złożone przez uczelnie. Dofinansowaniem objęto dwa wnioski, które znalazły się na najwyższej wśród uczelni pozycji listy (pozycje 6. i 7.).

Wśród 42 ocenianych i rekomendowanych przez Zespół na Rzecz Badań Obronności i Bezpieczeństwa (Zespół BOiB) wniosków, 21 złożonych zostało przez uczelnie. Żaden z wniosków nie otrzymał dotacji.

b. W 2009 r. do MNiSW wpłynęło 148 wniosków na inwestycje budowlane, z czego 53 wnioski złożyły uczelnie. Zespoły robocze dokonały oceny wniosków wskazując rekomendowaną kwotę dotacji. Niezależnie od powyższego, po dokonaniu odrębnej oceny, propozycję wysokości dotacji zgłaszał także Departament Instrumentów Polityki Naukowej Ministerstwa (DPN).

Zespół Roboczy I zarekomendował 10 spośród 11 ocenianych wniosków, natomiast DPN sześć wniosków. W ocenianej grupie było osiem wniosków złożonych przez uczelnie. Dotacją objęte zostały tylko trzy wnioski uczelni, dla których propozycję dofinansowania wskazał jednocześnie Zespół i DPN.

Zespół Roboczy II zarekomendował 12 spośród 13 ocenianych wniosków, natomiast DPN osiem wniosków. W grupie ocenianej przez Zespół znalazł się tylko jeden wniosek złożony przez uczelnię, lecz nie został zaproponowany do objęcia dotacją przez DPN.

Zespół Roboczy III zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (19), natomiast DPN 12. Spośród dwóch wniosków złożonych przez uczelnie DPN zaproponował objęcie dotacją jednego zadania.

Zespół Roboczy IV zarekomendował 13 z 14 ocenianych wniosków, natomiast DPN osiem. W ocenianej grupie było dziewięć wniosków złożonych przez uczelnie i trzy złożone przez CMKP. Do dofinansowania wskazane zostały zadania zgłoszone przez sześć uczelni oraz CMKP umieszczone na liście po numerami od 1 do 4 i 6 do 8.

Oceny Zespołu Roboczego V nie dotyczyły wniosków uczelni.

Zespół Roboczy VI zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (25), natomiast DPN 10 wniosków. W ocenianej grupie było osiem wniosków złożonych przez uczelnie. Propozycja dofinansowania wskazana przez zespół roboczy i DPN dotyczyła zadań realizowanych przez pięć uczelni.

Zespół Roboczy VII zarekomendował 16 na 31 ocenianych wniosków, natomiast DPN 11 wniosków. W ocenianej grupie było 10 wniosków złożonych przez uczelnie, a do objęcia dotacją zaproponowano sześć wniosków.

Zespół Roboczy VIII zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (9), natomiast DPN trzy wnioski. W ocenianej grupie były cztery wnioski złożone przez uczelnie. Propozycja dofinansowania wskazana przez zespół roboczy i DPN dotyczyła zadania umieszczonego na pierwszej pozycji listy.

Zespół Roboczy IX zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (15), natomiast DPN sześć wniosków. W ocenianej grupie były trzy wnioski złożone przez uczelnie. Propozycja dofinansowania wskazana przez zespół roboczy i DPN dotyczyła zadania umieszczonego na pierwszej pozycji listy.

Zespół Roboczy V w ogóle nie oceniał wniosków, natomiast oceny Zespołu Roboczego X nie dotyczyły wniosków uczelni.

Wszystkie cztery wnioski ocenione i zarekomendowane przez Zespół BOiB złożone zostały przez uczelnie. DPN zarekomendował natomiast tylko jeden wniosek. Wspólna propozycja Zespołu i DPN dotyczyła zadania umieszczonego na pierwszej pozycji listy.

(dowód: akta kontroli str. 445-621, 2323-2324)

Wnioski złożone do MNiSW do objęcia finansowaniem w 2010 r.

a. W ramach naboru na 2010 r. do MNiSW wpłynęło łącznie 1.659 wniosków na inwestycje aparaturowe. Do oceny merytorycznej skierowano 1.579 wniosków, a do finansowania zarekomendowano 1.529 wniosków.

Zespół Roboczy I dokonał oceny 138 wniosków, z których zarekomendował do finansowania 89 wniosków, w tym 85 złożonych przez uczelnie. Dofinansowanie uzyskały uczelniane wnioski umieszczone na pozycjach od 2. do 5.

Zespół Roboczy II ocenił i zarekomendował 209 wniosków, w tym 177 złożonych przez uczelnie. Wnioski uczelni, które uzyskały dotacje umieszczone były na liście na pozycjach 2-3. oraz od 5. do 11.

Zespół Roboczy III zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (425), w tym 391 złożonych przez uczelnie. Dotację z części 28-Nauka przyznano uczelniom, których wnioski znalazły się na liście na pozycjach 1., 4., 7., oraz od 10. do 15. Wskazany na miejscu 3. wniosek Uniwersytetu Warszawskiego pn. „Systemy wysokosprawnego gradientowego chromatografu jonowego z zestawem tłumików jonowych fazy ruchomej opartych na systemie membranowym i detektorami: konduktometrycznym, elektrochemicznym i diodowym oraz chromatografu gazowego z precyzyjną pneumatyką i detektorami: masowym MS EI i emisji atomowej AED” otrzymał dofinansowanie ze środków FNITP.

Zespół Roboczy IV zarekomendował dotację dla 216 wniosków, tj. dla wszystkich podlegających ocenie, w tym dla 130 złożonych przez uczelnie i CMKP. Dofinansowaniem objęto zadania wymienione w rankingu na pozycjach od 1. do 7., 9., 10. oraz od 14. do 16. Dotacją nie objęto zadania pn. „Ultrasonograf 4D z wyposażeniem” zgłoszonego przez Pomorską Akademię Medyczną w Szczecinie Wydział Lekarsko-Stomatologiczny, umieszczonego na pozycji 8., z uwagi na zakwalifikowanie uczelni do trzeciej kategorii.

Żaden z czterech wniosków uczelni ocenionych i zarekomendowanych przez Zespół Roboczy V, nie uzyskał dofinansowania.

Zespół Roboczy VI zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (209), w tym 149 wniosków złożonych przez uczelnie. Dofinansowane projekty uczelni umieszczone zostały w rankingu na pozycjach: 1., 4., od 8. do 10. i 14. Dotacją nie objęto wniosku pn. „Rozbudowa i modernizacja symulatora manewrowego VSHIP 300” zgłoszonego przez Akademię Morską w Gdyni Wydział Nawigacyjny, umieszczonego na 5. pozycji w rankingu, z uwagi na zakwalifikowanie uczelni do trzeciej kategorii jednostek.

Zespół Roboczy VII zarekomendował wszystkie 92 oceniane wnioski, wśród których były 63 złożone przez uczelnie. Dotacją objęto wnioski uczelni umieszczone w rankingu na pozycjach od 1. do 4.

Zespół Roboczy VIII zarekomendował 130 wniosków, w tym 96 złożonych przez uczelnie. Wnioski uczelni umieszczone zostały w rankingu na pozycjach od 1. do 4. i 9. Dotacją nie objęto wniosków: „Modułowy system do realizacji obciążeń zmęczeniowych obiektów technicznych” zgłoszony przez Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy (UTP) Wydział Mechaniczny, umieszczony na pozycji 5. oraz „Mobilny, optyczny system do skanowania przestrzennego i pomiarów współrzędnościowych” zgłoszony przez Politechnikę Koszalińską Wydział Mechaniczny, umieszczony na 7. pozycji w rankingu – z uwagi na kwalifikację uczelni w trzeciej kategorii jednostek.

Zespół Roboczy IX zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (74), w tym 24 złożone przez uczelnie. Na pierwszym miejscu rankingu wskazano wniosek pn. „Przenośny system do pomiarów emisji zanieczyszczeń powietrza” złożony przez Akademię Górniczo-Hutniczą im. Stanisława Staszica w Krakowie (AGH) Wydział Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska, który jako jedyny z tej grupy otrzymał dofinansowanie.

Zespół Roboczy X zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (26), w tym 24 złożone przez uczelnie. Dotację otrzymały tylko dwie uczelnie, których wnioski znalazły się na liście na pozycjach pierwszej i drugiej.

Wśród 54 ocenianych przez Zespół BOiB wniosków 28 złożone zostały przez uczelnie. Dofinansowaniem objęto uczelnię, której wniosek znalazł się na pierwszej pozycji listy.

b. W 2010 r. do MNiSW wpłynęły 164 wnioski na inwestycje budowlane, w tym 62 wnioski złożone przez uczelnie. Po sprawdzeniu formalnym do oceny merytorycznej skierowano 147 wniosków, z których 142 otrzymały rekomendacje.

Zespół Roboczy I zarekomendował sześć spośród ośmiu ocenianych wniosków. W ocenianej grupie było sześć wniosków złożonych przez uczelnie. Dotacją objęte zostały dwa wnioski uczelni (pozycje pierwsza i druga w rankingu).

Zespół Roboczy II zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (15). W grupie tej znalazło się sześć wniosków złożonych przez uczelnie. Dotację otrzymały dwie uczelnie, których wnioski uplasowały się w rankingu na pozycjach pierwszej i trzeciej.

Zespół Roboczy III zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (20), w tym sześć złożonych przez uczelnie. Dotacją objęte zostały trzy wnioski uczelni, które zajmowały w rankingu: 4., 5. i 18. pozycję. Dofinansowaniem nie objęto wniosku z pozycji 17., tj. wniosku Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu (rozbudowa obserwatorium agro- i hydrometeorologicznego), gdyż byłaby to druga finansowana inwestycja tej uczelni.

Zespół Roboczy IV zarekomendował 9 ocenianych wniosków, w tym sześć wniosków złożonych przez uczelnie i jeden złożony przez CMKP. Dofinansowaniem objęto dwa wnioski zgłoszone przez uczelnie oraz CMKP (na liście pod poz. od 1. do 3. oraz 4.).

Zespół Roboczy V zarekomendował cztery oceniane wnioski, w tym jeden złożony przez uczelnię. Żaden z wniosków nie został objęty dofinansowaniem.

Zespół Roboczy VI zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (27), w tym 10 wniosków złożonych przez uczelnie. Dotację otrzymały trzy uczelnie, których wnioski umieszczone zostały w rankingu na pozycjach: 1., 7. i 8.

Zespół Roboczy VII zarekomendował 21 ocenianych wniosków, z tego dziewięć złożonych przez uczelnie. Dotacją objęto trzy wnioski uczelni (pozycje od 1. do 3.).

Zespół Roboczy VIII zarekomendował 18 spośród 19 ocenianych wniosków, w tym 11 złożonych przez uczelnie. Dofinansowaniem objęto cztery wnioski zgłoszone przez uczelnie (umieszczone na liście pod poz. 1., 3.- 4. oraz 6.).

Zespół Roboczy IX zarekomendował 12 spośród 14 ocenianych wniosków. W ocenianej grupie były cztery wnioski złożone przez uczelnie. Dotację przyznano dwóm uczelniom.

Zespół Roboczy X zarekomendował pięć ocenianych wniosków, w tym dwa wnioski uczelni, które znalazły się na liście na pozycji drugiej i trzeciej. Dotację otrzymała uczelnia, której wniosek zajmował pozycję trzecią. Wniosek na pozycji drugiej, dotyczący remontu i adaptacji budynku Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu do funkcji badawczych o charakterze projektowym, wystawienniczym oraz konferencyjnym, nie uzyskał dofinansowania, gdyż uczelnia nie dostarczyła pozwolenia na budowę.

Wśród pięciu ocenianych przez Zespół BOiB wniosków dwa złożone zostały przez uczelnie. Znalazły się one na liście na pozycjach: 2 i 3 listy. Dofinansowaniem objęto obydwa wnioski.

(dowód: akta kontroli str. 622-814, 2324-2325)

Wnioski złożone do MNiSW do objęcia finansowaniem w 2011 r.

a. W ramach naboru na 2011 r. do MNiSW wpłynęło 1.349 wniosków na inwestycje aparaturowe. Do oceny merytorycznej skierowano 1.309 wniosków. Żaden z nich nie otrzymał dofinansowania ze względu na kontynuację finansowania projektów z lat ubiegłych.

b. W 2011 r. do MNiSW wpłynęło łącznie 116 wniosków na inwestycje budowlane (z tego 63 wnioski uczelni). W wyniku oceny formalnej do dalszej oceny skierowano 108 wniosków.

Zespół Roboczy I zarekomendował 14 spośród 15 ocenianych wniosków. W ocenianej grupie było 11 wniosków złożonych przez uczelnie. Dotacją objęto wniosek uczelni, który zajmował w rankingu pierwszą pozycję.

Zespół Roboczy II zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (16), w tym trzy złożone przez uczelnie. Dotacją objęte zostały dwa wnioski uczelni, które zajmowały w rankingu drugą i czwartą pozycję.

Zespół Roboczy III zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (26). W ocenianej grupie były cztery wnioski złożone przez uczelnie. Dotacją objęto wniosek, który wśród uczelni zajmował najwyższą, piątą pozycję na liście.

Zespół Roboczy IV zarekomendował 9 ocenianych wniosków złożonych przez uczelnie. Dofinansowaniem objęto cztery wnioski uczelni, zajmujące czołowe miejsca na liście.

Zespół Roboczy V zarekomendował dwa oceniane wnioski, w tym jeden złożony przez uczelnię. Żaden z wniosków nie został objęty dofinansowaniem.

Zespół Roboczy VI zarekomendował wszystkie oceniane wnioski (16), w tym 12 złożonych przez uczelnie. Dotacje otrzymały uczelnie, których wnioski umieszczone były w rankingu na trzech pierwszych pozycjach listy.

Zespół Roboczy VII zarekomendował 11 ocenianych wniosków złożonych przez uczelnie. Dotacją objęto trzy wnioski umieszczone na czołowych pozycjach listy.

Zespół Roboczy VIII zarekomendował dziewięć ocenianych wniosków złożonych przez uczelnie. Dofinansowaniem objęto wnioski umieszczone na pierwszych trzech miejscach.

Zespół Roboczy X zarekomendował dwa oceniane wnioski, w tym jeden złożony przez uczelnię. Żaden z wniosków nie został objęty dofinansowaniem.

Dofinansowaniem objęto dwa wnioski złożone przez uczelnie i oceniane przez Zespół BOiB.

(dowód: akta kontroli str. 815-968)

Wnioski złożone do MNiSW do objęcia finansowaniem w latach 2012-2015

a. W celu sfinansowania w 2012 r. inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej złożonych zostało łącznie 536 wniosków, w tym 481 przez uczelnie. Zespół Specjalistyczny wskazał rekomendowane kwoty dofinansowania dla wniosków wykazanych w pozycji od 1 do 504.

W 2012 r. w zakresie inwestycji budowlanych złożono 107 wniosków, w tym 64 przez uczelnie. Wszystkie wnioski zostały zarekomendowane przez Zespół Specjalistyczny.

Dotacje otrzymały uczelnie, których wnioski ocenione zostały w rankingu na pozycjach od 1 do 24, tj. najwyższej wśród uczelni.

(dowód: akta kontroli str. 969-1096)

b. Zespół ocenił łącznie 885 wniosków złożonych do dofinansowania w 2013 r. W zakresie dużej infrastruktury badawczej uczelnie złożyły 542 wnioski. Zespół zarekomendował do dofinansowania wnioski wykazane w pozycji od 1 do 50 lub 51. Dotacją objęto uczelnie wykazane na liście do poz. 50 z wyłączeniem:

- poz. 5 - Uniwersytetu Warszawskiego na wielodetektorowy spektrometr niskoenergetycznych fotonów gamma w kwocie 612 tys. zł,
- poz. 14 - Uniwersytetu Jagiellońskiego na magnetometr wyposażony w nadprzewodzący interferometr kwantowy w kwocie 3.583 tys. zł,
- poz. 29 - Uniwersytetu Warszawskiego na zakup spektrometru NMR 500 w kwocie 4.590 tys. zł,
- poz. 45 - Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu na pracownię rezonansu magnetycznego w ramach CDEITB w kwocie 4.000 tys. zł.

W 2013 r. wpłynęło 125 wniosków o sfinansowanie inwestycji budowlanych (w tym 51 złożonych przez uczelnie). Zespół zarekomendował do finansowania wnioski wskazane w pozycjach od 1. do 20. Dotacje otrzymały uczelnie, których wnioski ocenione zostały w rankingu na pozycjach od 1 do 12, tj. najwyższej wśród uczelni.

(dowód: akta kontroli str. 1097-1243)

c. Na 2014 r. wpłynęło łącznie 779 wniosków w zakresie dużej infrastruktury badawczej, w tym 545 złożonych przez uczelnie. Dotacji udzielono uczelniom, których wnioski umieszczone były na liście rankingowej do poz. 13. z wyłączeniem wniosku Wojskowej Akademii Technicznej na laboratorium processingu i charakteryzacji warstw epitaksjalnych umieszczonego na pozycji 4. oraz wniosku Politechniki Gdańskiej na wytworzenie zintegrowanych systemów szerokopasmowych umieszczonego na pozycji 6. listy.

Liczba wniosków o sfinansowanie w 2014 r. inwestycji budowlanych wyniosła 125 (w tym 50 złożonych przez uczelnie). Nie wydano nowych decyzji. Dotacje otrzymały uczelnie kontynuujące zadania, objęte wnioskami złożonymi w latach 2012-2013.

(dowód: akta kontroli str. 1244-1312)

d. Zespół ocenił łącznie 822 wnioski o dofinansowanie inwestycji w 2015 r. W zakresie dużej infrastruktury spośród 702 wniosków 465 złożyły uczelnie. Dotacją objęto uczelnie wykazane na liście do poz. 34. z wyłączeniem wniosku „Zakup systemu do badań SAXS i stworzenie środowiskowego laboratorium badań SAXS układów biologicznych i charakterystyki strukturalnej materiałów polimerowych i nanoukładów” (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu).

W 2015 r. złożono 120 wniosków o sfinansowanie inwestycji budowlanych (w tym 51 złożonych przez uczelnie). Dotacje otrzymało pięć uczelni kontynuujących zadania objęte wnioskami z lat 2012-2013.

(dowód: akta kontroli str. 1313-1427)

1.3. Wnioski o finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji uczelni publicznych

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z art. 94 ust. 1 pkt 10 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z budżetu państwa uczelnia publiczna otrzymuje dotacje na dofinansowanie lub finansowanie kosztów realizacji inwestycji, w tym służących kształceniu studentów i doktorantów, będących osobami niepełnosprawnymi.

W latach 2009-2012 do MNiSW wpłynęło 465 wniosków, do których zastosowanie miały przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa¹⁰, a następnie od 2011 r.

¹⁰ Dz. U. Nr 120, poz. 831.

rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa¹¹.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszło w życie rozporządzenie w sprawie trybu udzielania oraz zasad i trybu rozliczania dotacji na dofinansowanie lub finansowanie kosztów realizacji inwestycji uczelni publicznej.

Oceny złożonych przez uczelnie wniosków dokonywał powołany przez Ministra w dniu 4 kwietnia 2012 r. Zespół. Powstałe w wyniku prac Zespołu rankingi wniosków miały być pomocne przy podejmowaniu przez Ministra decyzji dotyczących finansowania inwestycji.

Oceny dokonywano przy uwzględnieniu warunków wskazanych w zatwierdzonym przez Ministra dokumencie pn. *Kryteria przyznawania uczelniom dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji z części 38 – Szkolnictwo wyższe w 2013 r.* Maksymalna liczba punktów, którą mogła otrzymać uczelnia wynosiła 112. Największa liczba punktów mogła być przydzielona za znaczenie planowanej inwestycji dla rozwoju uczelni oraz za wpływ na bezpieczeństwo przeciwpożarowe (za każde kryterium do 30 punktów). Istotnym kryterium był także udział środków własnych uczelni (23 punkty przy udziale środków 75% i więcej). Wśród pozostałych kryteriów uwzględniano: zmianę liczby studentów stacjonarnych w uczelniach w 2011 r. w stosunku do roku 2008 (za wzrost o ponad 6% - 10 punktów), wysokość otrzymanych w latach 2008-2011 środków z dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, w tym na projekty w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) oraz Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (do 1 mln zł – 7 punktów), liczbę zadań inwestycyjnych, o których dofinansowanie wnioskują uczelnie (jedno zadanie – 6 punktów), liczbę zadań dofinansowanych ze środków publicznych na podstawie „mapy inwestycji w systemie szkolnictwa wyższego i nauki” (0 inwestycji – 5 punktów), rodzaj planowanej do realizacji inwestycji (za odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejącej infrastruktury – 1 punkt). Ponadto „Kryteria” przewidywały, że złożonym przez uczelnie wnioskowi nie przyznaje się punktów w przypadku ponad 15% spadku liczby studentów stacjonarnych w 2011 r. w porównaniu do 2008 r. oraz w przypadku uzyskania dotacji celowej na to samo zadanie w 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 32-37, 203-237)

Przygotowana przez Zespół w oparciu o powyższe kryteria, lista wniosków uczelni publicznych o udzielenie dotacji na realizację inwestycji w 2013 r. (z dnia 15 czerwca 2012 r.) zawierała 108 zadań inwestycyjnych. Lista ta została zatwierdzona przez Ministra. Dziewięciu zadań nie oceniono z uwagi na dotację udzieloną na ten cel w 2012 r. Najwyższą sumę punktów (65) uzyskały: Politechnika Poznańska na zadanie „Budowa budynku dydaktycznego Wydziału Architektury Fizyki Technicznej poprzez nadbudowę łącznika” o łącznej kwocie dofinansowania 12 mln zł oraz Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie na zadanie „Nadbudowa i rozbudowa budynku dydaktycznego D-5 Katedry Telekomunikacji AGH w Krakowie przy ul. Czarnowiejskiej 78”, o łącznej kwocie dofinansowania 9 mln zł. Spośród przedłożonych wniosków w trzech przypadkach wartość kosztorysowa inwestycji przewyższała kwotę 100 mln zł. Najwyższa wartość kosztorysowa – 112,9 mln zł dotyczyła zadania „Budowa Kompleksu Sportowego Politechniki Warszawskiej”, z czego łączne dofinansowanie miało wynieść 111 mln zł (udział środków własnych uczelni – 1,7%). Wartość kosztorysowa budowy siedziby Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie (ChAT) wynosiła 105,8 mln zł (nie przewidziano udziału środków własnych uczelni). Wartość kosztorysowa zadania „Budowa i wyposażenie nowego budynku Wydziału Nauk Społecznych i Wydziału Nauk Ekonomicznych” wnioskowanego przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski wynosiła 105 mln zł, przy czym łączne dofinansowanie miało wynieść 85 mln zł (udział środków własnych uczelni – 19,05%).

(dowód: akta kontroli str. 38, 44-49)

¹¹ Dz. U. Nr 238, poz. 1579.

Zestawienie zadań inwestycyjnych wskazanych przez Ministra do dofinansowania w 2013 r., podpisane przez Podsekretarza Stanu w dniu 13 lutego 2013 r., zawierało dziewięć zadań inwestycyjnych o łącznej kwocie dofinansowania z budżetu państwa – 73 mln zł, z czego w 2013 r. dofinansowanie to miało wynieść 16,5 mln zł. W zestawieniu wskazano zadania znajdujące się na liście rankingowej w pozycjach: 2., 5., 6., 8., 9., 60., 67., 79. oraz jedno zadanie, którego na liście rankingowej w ogóle nie umieszczono. Zadanie to wprowadzono na podstawie tzw. fiszki, zaakceptowanej osobiście przez Ministra.

Wartość kosztorysowa wskazanych inwestycji mieściła się w przedziale od 5 mln zł do 21,5 mln zł, za wyjątkiem ChAT, która została zobowiązana do uzgodnienia programu użytkowego w celu obniżenia kosztów budowy swojej siedziby.

(dowód: akta kontroli str.143-155)

Zestawienie wniosków uczelni publicznych o udzielenie dotacji na realizację inwestycji w 2014 r. sporządzone zostało na posiedzeniu Zespołu w dniu 17 czerwca 2013 r. Zawierało ono listę 180 wniosków w podziale na: uniwersytety, uczelnie ekonomiczne, rolnicze, techniczne, pedagogiczne, akademie wychowania fizycznego, państwowe wyższe szkoły zawodowe, uczelnie niepubliczne finansowane na zasadach uczelni publicznych. W zestawieniu zawarto ocenę wniosku dokonaną przez Zespół oraz wskazano informacje uzupełniające (rodzaj planowanej inwestycji – rozbudowa, przebudowa, budowa nowego obiektu, wpływ na bezpieczeństwo przeciwpożarowe, udział środków własnych uczelni w inwestycji). Zestawienie zawierało także dane dotyczące uczelni (liczbę złożonych wniosków, liczbę inwestycji dofinansowanych ze środków publicznych na podstawie „mapy inwestycji w systemie szkolnictwa wyższego i nauki” według stanu na 30 kwietnia 2013 r., procentową zmianę liczby studentów 2012 r. w porównaniu do 2009 r., wysokość środków otrzymanych w latach 2009-2012 w ramach inwestycji bez udziału środków zagranicznych, RPO, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW)). Zestawienie nie zawierało informacji o ilości przyznanych punktów. Zespół ocenił negatywnie 18 wniosków. W ocenie Zespołu realizacja tych zadań nie służyłaby działalności dydaktycznej lub pomocy materialnej dla studentów i doktorantów. Powodem oceny negatywnej był także fakt, że z przewidywanego zakresu robót wynikało, że jest to remont.

Podsekretarz Stanu wskazał, poprzez złożenie swojej parafy, sześć zadań, które miały być objęte dofinansowaniem w 2014 r. Wymienione zadania zostały zgłoszone przez Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Skierniewicach oraz Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II w Lublinie.

W styczniu 2014 r. Zespół ocenił dwa wnioski, tj. wniosek Uniwersytetu Warszawskiego o zwiększenie dofinansowania z budżetu państwa na rewitalizację Gmachu Audytoryjnego na terenie Kampusu Centralnego oraz wniosek Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie na przebudowę i modernizację części skrzydła budynku głównego Uniwersytetu. W obydwu przypadkach Zespół ocenił wnioski pozytywnie.

(dowód: akta kontroli str. 40-41, 50-71, 156-181)

Zespół ds. oceny wniosków o finansowanie lub dofinansowanie inwestycji uczelni publicznych dokonał oceny programów inwestycyjnych przedstawionych przez uczelnie i opracował zestawienie wniosków o udzielenie dotacji na realizację inwestycji w 2015 r. Zestawienie to zawierało listę 229 pozycji w podziale na: uniwersytety, uczelnie ekonomiczne, rolnicze, techniczne, pedagogiczne, akademie wychowania fizycznego, państwowe wyższe szkoły zawodowe, uczelnie niepubliczne finansowane na zasadach uczelni publicznych. W zestawieniu zawarto ocenę wniosku dokonaną przez Zespół. W porównaniu do 2014 r. w ramach informacji uzupełniających pozostawiono informację o wpływie inwestycji na bezpieczeństwo przeciwpożarowe oraz o udziale środków własnych uczelni w inwestycji, zrezygnowano natomiast z informacji o rodzaju planowanej inwestycji. Zakres informacji dotyczących uczelni nie uległ zmianie. Zestawienie nie zawierało informacji o ilości przyznanych punktów. Zespół ocenił negatywnie 24 wnioski. W uzasadnieniu Zespół wskazywał, że inwestycje nie będą służyć działalności dydaktycznej lub przewidywany zakres robót to remont, a nie inwestycja. Brak oceny pozytywnej

spowodowany był także nieprzedłożeniem uchwały senatu uczelni w sprawie zgody na realizację inwestycji lub brakiem środków na jej dalsze utrzymanie. Inne okoliczności skutujące brakiem rekomendacji to wskazanie, że inwestycja dotyczy przebudowy użyczonego budynku czy brak możliwości oszacowania kosztów robót przed dokonaniem zakupu nieruchomości. W trzech przypadkach po złożeniu wniosków uczelnie zrezygnowały z rozpoczęcia zadania, a w jednym uczelnia wycofała się z realizacji zadania, ponieważ dotyczyło ono robót do wykonania w 2014 r. W odniesieniu do 17 zgłoszonych zadań wnioski nie zostały ocenione z uwagi na finansowanie tych zadań od 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 42, 72-87, 193-200)

Uwagi dotyczące
kontrolowanej
działalności

1. Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że przepisy regulujące przyznawanie szkołom wyższym dotacji ze środków pochodzących z części 38-Szkolnictwo wyższe, z uwagi na brak wymogu sporządzania uzasadnień do podjętych decyzji, nie zapewniały pełnej przejrzystości dysponowania środkami publicznymi przez Ministra. Zdaniem Izby, sporządzanie takich uzasadnień pozwoliłoby na ustalenie przesłanek, którymi kieruje się organ dotujący i zwiększyłoby przejrzystość procesu dotacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 44-71, 145, 158-159, 163, 169)

2. NIK zauważa, że składane przez uczelnie programy inwestycji dla nowych przedsięwzięć w sposób zbyt ogólny przedstawiają ocenę ekonomicznej efektywności inwestycji. Uczelnie w sposób opisowy przedstawiają szereg pozytywnych rezultatów, które zamierzają osiągnąć (np. podniesienie standardu i warunków kształcenia skutkujące wzrostem liczby studentów, rozwój potencjału dydaktycznego poprzez przekazywanie wiedzy w nowoczesnych warunkach, wzrost poziomu kształcenia). Jednakże w programach inwestycji brak jest konkretnego określenia skutków finansowych po przekazaniu inwestycji do użytkowania oraz wskazania źródeł finansowania. Stwarza to sytuację, w której uczelnia nie będąc w stanie sprostać kosztom użytkowania i utrzymania inwestycji zmuszona będzie zwracać się do MNISW o dodatkowe środki finansowe. Zdaniem NIK realne oszacowanie rocznych kosztów eksploatacyjnych, a także źródeł, z których te koszty będą mogły być pokrywane stanowiłoby kolejny element weryfikacji na etapie przyznawania dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 285-291, 299-303, 337-342)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie przygotowanie przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2011 r. strategicznego dokumentu – *Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej*, w którym wyznaczono priorytetowe kierunki inwestycji w infrastrukturę badawczą. Dofinansowane przez Ministra w latach 2012-2015 przedsięwzięcia inwestycyjne publicznych szkół wyższych mieściły się w kierunkach rozwoju wyznaczonych w tym dokumencie, jednak ze względu na długi okres ich realizacji (nawet do 2022 r.) ocena efektywności tych przedsięwzięć będzie możliwa dopiero po ich zakończeniu.

Rozporządzenia regulujące do maja 2015 r. udzielanie dotacji ze środków budżetowych części 28-Nauka ustanawiały zasadę, że Minister zobligowany był do uwzględniania propozycji przyznania dotacji przedkładanych przez zespoły powołane do oceny wniosków. Odstąpienie od wskazanej przez zespoły kolejności mogło mieć miejsce tylko w wyjątkowych przypadkach. W odniesieniu do dotacji ze środków części 38-Szkolnictwo wyższe przepisy stosownego rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. nie nakładały na Zespół obowiązku przygotowania zestawień propozycji dotacji według preferowanej kolejności ich przyznania. Ponadto Minister nie miał obowiązku kierowania się przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu dotacji propozycjami Zespołu. Nie było również wymogu sporządzania uzasadnień do podjętych decyzji. W ocenie NIK, taki kształt przepisów powodował brak transparentności decyzji wymaganej przy dysponowaniu środkami publicznymi.

2. Udzielanie dotacji publicznym wyższym uczelniom na realizację inwestycji

2.1. Dotacje celowe na finansowanie inwestycji służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych

Opis stanu faktycznego

W latach 2009-2015 Minister przyznał publicznym szkołom wyższym dotacje na inwestycje budowlane na łączną kwotę 446,2 mln zł oraz na zakup lub wytworzenie aparatury badawczej na łączną kwotę 391,9 mln zł.

W 2009 r. na realizację 46 inwestycji budowlanych przyznano (po zmianach) kwotę 79,2 mln zł, a wydatkowano kwotę 79,1 mln zł. Środki na finansowanie nowych inwestycji budowlanych służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych przeznaczone zostały na realizację 24 zadań uczelni i na jedno zadanie realizowane przez CMKP (łącznie wydatkowano 37,9 mln zł). W 2009 r. kontynuowano także realizację sześciu zadań rozpoczętych w 2007 r. (wydatkowano 12,5 mln zł) oraz 15 zadań rozpoczętych w 2008 r. (wydatkowano 28,7 mln zł).

Środki przyznane przez Ministra w 2009 r. na zakup aparatury wynosiły 49,8 mln zł. Uczelnie wydatkowały prawie całą tę kwotę, z tego 11,3 mln zł na zadania kontynuowane od 2008 r. Największe kwoty w 2009 r. przeznaczone zostały dla Politechniki Warszawskiej na zakup rekonfigurowanego symulatora badawczego (2,9 mln zł), a także dla Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego na zakup tomografu komputerowego 16-rzędowego (również 2,9 zł).

(dowód: akta kontroli str. 1428-1432, 1456-1460)

W 2010 r. na realizację 38 inwestycji budowlanych przyznano (po zmianach) kwotę 68,2 mln zł a wydatkowano kwotę 68 mln zł. Środki na finansowanie nowych inwestycji budowlanych przeznaczone zostały na realizację 25 zadań (łącznie wydatkowano 35,7 mln zł). W 2010 r. kontynuowano także realizację 13 zadań rozpoczętych w 2009 r. (32,3 mln zł).

Środki przyznane w 2010 r. na zakup aparatury wynosiły 68,1 mln zł. Uczelniom przekazano łącznie 67,6 mln zł. Najwyższe kwoty otrzymały Akademia Górniczo-Hutnicza na doposażenie aparaturowe laboratoriów naukowych Wydziału Fizyki i Informatyki Stosowanej (4,5 mln zł) oraz Politechnika Śląska na urządzenia do przygotowywania preparatyki, urządzenia do czyszczenia próbek i urządzenia do usuwania uszkodzonej warstwy materiału (3,4 mln zł).

(dowód: akta kontroli str. 1433-1438, 1461-1465)

W 2011 r. przyznano dotacje na realizację 44 inwestycji budowlanych w wysokości 114,6 mln zł, a wydatkowano kwotę 114,1 mln zł. Kontynuowano realizację 25 zadań wydatkując na nie 89,6 mln zł. Na realizację nowych 19 zadań wydatkowano 24,5 mln zł. W 2011 r. nie wydano decyzji przyznających środki na finansowanie zakupów aparatury.

(dowód: akta kontroli str. 1439, 1466-1470)

W 2012 r. na realizację 32 inwestycji budowlanych przyznano (po zmianach) kwotę 60,2 mln zł, a wydatkowano kwotę 59,3 mln zł. Środki na finansowanie nowych inwestycji budowlanych przeznaczone zostały na realizację 14 zadań (19,1 mln zł). Środki wydatkowane na 17 zadań, dla których decyzje zostały wydane w latach poprzednich wyniosły 40,3 mln zł.

W 2012 r. na inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej przyznano 72,6 mln zł. Uczelniom przekazano łącznie 72,2 mln zł na realizację 47 zadań. Największe kwoty przekazane zostały dla Wydziału Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego na budowę Polskiego Optycznego Zegara Atomowego (7,5 mln zł).

(dowód: akta kontroli str. 1440-1444, 1471-1473)

W 2013 r. na realizację 25 inwestycji budowlanych przyznano ostatecznie 52,1 mln zł, a wydatkowano 51,2 mln zł. Na realizację 12 nowych zadań wydatkowano 14,5 mln zł.

Kontynuowano także realizację jednego zadania rozpoczętego w 2011 r. (2,4 mln zł) i 12 zadań rozpoczętych w 2012 r. (wydatkowano 34,3 mln zł).

Środki przyznane w 2013 r. na inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej wynosiły 71,4 mln zł. Uczelniom przekazano łącznie 70,5 mln zł na realizację 38 zadań. Kontynuowano finansowanie pięciu zadań, dla których wydano decyzje w 2012 r. przekazując na ich realizację 11,9 mln zł (w tym 7,9 mln zł Uniwersytetowi Warszawskiemu na budowę Polskiego Optycznego Zegara Atomowego). Wśród decyzji wydanych w 2013 r. największe środki przekazane zostały Wydziałowi Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki Politechniki Wrocławskiej na laboratorium wytwarzania i badania nanostruktur za pomocą zogniskowanych wiązek jonów i elektronów (5,8 mln zł).

(dowód: akta kontroli str. 1445-1449, 1474-1476)

W 2014 r. na realizację 18 inwestycji budowlanych przyznano 54,6 mln zł, a wydatkowano 54,4 mln zł. Kontynuowano realizację siedmiu zadań wydatkując 22,6 mln zł. Na realizację nowych 11 zadań wydatkowano 31,8 mln zł.

Na inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej w 2014 r. przyznanych zostało 69,3 mln zł. Uczelniom przekazano łącznie 68,8 mln zł na realizację 18 zadań. Kontynuowano finansowanie dziewięciu zadań o łącznej wartości 47,7 mln zł, dla których wydano decyzje w 2012 r. (w tym 5 mln zł na budowę Polskiego Optycznego Zegara Atomowego) i w 2013 r. (osiem zadań, w tym dla Uniwersytetu Jagiellońskiego na budowę polskich stacji europejskiego interferometru radiowego LOFAR – 14,4 mln zł, dla Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego na zakup mikros sondy elektronowej z działem o emisji polowej wiązki do ultraprecyzyjnych badań składu chemicznego w mikroobszarze – 7,8 mln zł oraz dla Wydziału Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej na polską część infrastruktury naukowej CLARIN ERIC: Wspólne zasoby językowe i infrastruktura technologiczna – 6,4 mln zł). Środki przekazane na realizację dziewięciu zadań, dla których wydano decyzje w 2014 r. wyniosły 21,2 mln zł. W grupie tej największą kwotę otrzymał Wydział Biotechnologii i Nauk o Żywności Politechniki Łódzkiej na laboratorium badań strukturalnych związków biologicznie aktywnych (5,1 mln zł).

(dowód: akta kontroli str. 1450-1451, 1477-1478)

Środki na 2015 r. na inwestycje budowlane w kwocie 17,3 mln zł przyznane zostały na realizację pięciu zadań stanowiących kontynuację zadań rozpoczętych w 2012 r. i 2013 r.

Przyznane przez Ministra w 2015 r. środki na inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej na realizację 29 zadań wyniosły 60,7 mln zł. Kontynuowano finansowanie zadań, dla których wydano decyzje w 2013 r. (tj. na budowę polskich stacji europejskiego interferometru radiowego LOFAR – 11,1 mln zł i polską część infrastruktury naukowej CLARIN ERIC – 3,6 mln zł) i w 2014 r. (m.in. na laboratorium badań strukturalnych – 4,5 mln zł, stanowisko do pomiaru efektu Halla i stanowisko do charakteryzacji optycznej – 1,4 mln zł).

(dowód: akta kontroli str. 1452-1455, 1479)

Badaniem szczegółowym objęto dokumentację sześciu zakończonych inwestycji¹², dofinansowanych w latach 2012-2014 ze środków budżetu państwa – część 28-Nauka, w tym trzech inwestycji budowlanych i trzech inwestycji na zakup lub wytworzenie aparatury naukowo-badawczej. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 1779-2253)

¹² Dotacje przyznane na następujące inwestycje budowlane zrealizowane przez: Politechnikę Warszawską Wydział Elektroniki i Techniki Informacyjnych pn. Budowa serwerowni dla Chmury „Nauki Techniczne” (decyzja Ministra nr 6272/IB/134/2012); Politechnikę Łódzką Wydział Biotechnologii i Nauk o Żywności pn. Modernizacja zaplecza naukowo-badawczego (6287/IB/126/2012); Politechnikę Wrocławską Wydział Podstawowych Problemów Techniki pn. Rozwój Laboratoriów Badania Nanostruktur (6317/IB/119/2013). Dotacje przyznane na inwestycje aparaturowe zrealizowane przez: Gdański Uniwersytet Medyczny Wydział Lekarski z Oddziałem Stomatologicznym pn. Wyposażenie Środowiskowej Pracowni Sieci Obrazowania Patologii Struktury i Czynności Komórki Katedry i Zakładu Fizjopatologii, Katedry i Zakładu Patomorfologii oraz Zakładu Medycznej Diagnostyki Laboratoryjnej Katedry Analityki Klinicznej GuMed (6161/IA/179/2012); Uniwersytet Warmińsko-Mazurski Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa pn. Zestaw do kompleksowej oceny składu chemicznego próbek środowiskowych (6342/IA/2871/2013); Uniwersytet Warszawski Wydział Geologii pn. Zakup mikros sondy elektronowej z działem o emisji polowej wiązki do ultraprecyzyjnych badań składu chemicznego w mikroobszarze (6379/IA/115/2013).

Ustalone
nieprawidłowości

W latach 2012-2014 Minister wyraził zgodę dwóm uczelniom na przekazanie dotacji w zakresie dużej infrastruktury badawczej oraz budowlanej w następnym roku niż rok przyjęcia wniosku do finansowania. Uczelnie te nie spełniły warunku złożenia harmonogramu płatności w terminie 5 miesięcy od dnia otrzymania decyzji o przyjęciu wniosku do finansowania (§ 8 przywołanego już rozporządzenia z dnia 13 października 2010 r.) i zwróciły się o zmianę decyzji. Przepisy rozporządzenia nie przewidywały odstępstw od tego warunku ani nie dawały Ministrowi uprawnienia do wyrażenia takiej zgody.

- Zgłoszony przez Wydział Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu wniosek pn.: „Pracownia rezonansu magnetycznego w ramach Centrum Diagnostyki Eksperymentalnej i Innowacyjnych Technologii Biomedycznych” decyzją Ministra Nr 6381/IA/140/2013 z dnia 15 lutego 2013 r. został przyjęty do finansowania w 2013 r. Po wystąpieniu uczelni o zmianę harmonogramu finansowania w dniu 18 lipca 2013 r. decyzją Nr 6381/IA/140/2013.1 z dnia 5 sierpnia 2013 r. Minister wyraził zgodę na przesunięcie jej finansowania na rok 2014.
- Zgłoszony przez Wydział Inżynierii Produkcji Politechniki Warszawskiej wniosek pn.: „Centrum Naukowo-Badawcze Innowacyjnych Materiałów i Procesów Poligraficznych” decyzją Ministra Nr 6333/IB/134/2013 z dnia 12 lutego 2013 r. został przyjęty do finansowania w 2013 r. Po wystąpieniu uczelni o zmianę harmonogramu finansowania w dniu 19 lipca 2013 r. decyzją Nr 6333/IB/134/2013.1 z dnia 5 sierpnia 2013 r. Minister wyraził zgodę na przesunięcie całości finansowania inwestycji na rok 2014.

Według wyjaśnień Dyrektora Departamentu Nauki pani Magdaleny Maciejewskiej Minister wyraził zgody na zmiany harmonogramów finansowania z uwagi na słuszny interes stron, w związku ze specyfiką realizowanych inwestycji (długi termin realizacji przez potencjalnych wykonawców, przedłużające się procedury przetargowe).

Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę, że Minister zobowiązany był działać wyłącznie w granicach prawa, to jest – w tym przypadku - w granicach uprawnień wyznaczonych przepisami ówczesnie obowiązującego rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 1445-1451, 1477, 2325-2327)

2.2. Dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji

Opis stanu
faktycznego

Środki przeznaczone na realizację zadań inwestycyjnych w 2009 r. wynosiły 339,9 mln zł, w tym na inwestycje i programy wieloletnie – 124,2 mln zł, a na pozostałe zadania inwestycyjne – 215,8 mln zł (w tym środki z RPO – 26,1 mln zł). Minister dofinansował 106 zadań inwestycyjnych na łączną kwotę 337,4 mln zł (w tym dziewięć zadań w ramach inwestycji i programów wieloletnich – 124,2 mln zł i 97 pozostałych – 213,2 mln zł). Niewykorzystane środki wyniosły łącznie 2,6 mln zł.

Minister przekazał w 2009 r. publicznym uczelniom akademickim środki w wysokości 185,3 mln zł na realizację 79 zadań inwestycyjnych. Uczelnie wydatkowały 183,9 mln zł. Niewykorzystane przez uczelnie środki wyniosły łącznie 1,4 mln zł, w tym z RPO – 483 tys. zł, z kontynuowanych zadań – 514,1 tys. zł, z nowych zadań – 435 tys. zł). W 30 przypadkach uczelnie kontynuowały zadania, na które otrzymały środki w łącznej wysokości 136,6 mln zł, a 48,2% tych środków przeznaczono na cztery zadania: budowę budynku dydaktycznego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – 21 mln zł, budowę Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego – 17,4 mln zł, budynku dydaktycznego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego – 15 mln zł, Centrum Integracji Europejskiej w Gułtowach Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – 12,5 mln zł.

Państwowym wyższym szkołom zawodowym na realizację 18 zadań inwestycyjnych przekazano w 2009 r. środki w wysokości 30,4 mln zł. Uczelnie wydatkowały łącznie 29,3 mln zł. Na kontynuację 10 zadań uczelnie zawodowe otrzymały środki w wysokości

20,7 mln zł i wydatkowały 20,6 mln zł. W ramach zadań kontynuowanych największe środki wydatkowano na adaptację budynku dawnego Urzędu Wojewódzkiego na potrzeby Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach (4,3 mln zł w 2009 r.). Na osiem nowych zadań uczelnie zawodowe otrzymały środki w łącznej wysokości 9,7 mln zł, w tym z RPO – 7,8 mln zł na realizację pięciu zadań. Uczelnie wydatkowały ogółem na nowe zadania 8,7 mln zł, w tym z RPO – 6,8 mln zł. Niewykorzystane środki wyniosły 1 mln zł i dotyczyły realizacji trzech zadań finansowanych z RPO, tj. przebudowy i rozbudowy hali sportowej zlokalizowanej w kompleksie uczelnianym Kolegium Karkonoskiego w Jeleniej Górze (544,8 tys. zł); budowy sali audytoryjnej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu (150,2 tys. zł) oraz adaptacji budynku byłego Monopolu Tytoniowego na potrzeby Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Oświęcimiu (321 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 88-94)

Na realizację zadań inwestycyjnych w 2010 r. przeznaczone zostały środki w wysokości 349,1 mln zł, w tym na programy wieloletnie – 134,3 mln zł. Ministerstwo dofinansowało 90 zadań inwestycyjnych na łączną kwotę 346,4 mln zł (w tym sześć zadań w ramach programów wieloletnich na kwotę 133,5 mln zł, jedno zadanie w ramach inwestycji wieloletnich – 20 mln zł i 83 pozostałe zadania inwestycyjne na łączną kwotę 192,9 mln zł). Niewykorzystane środki wyniosły łącznie 2,6 mln zł.

Publiczne uczelnie akademickie realizowały 77 zadań. W trzech przypadkach dotacje zostały przyznane na zakup nieruchomości na potrzeby Politechniki Krakowskiej, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie oraz Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu. Łącznie na ten cel wydatkowano 8,3 mln zł.

Państwowym wyższym szkołom zawodowym Minister przekazał środki w wysokości 16,6 mln zł na realizację sześciu zadań. Największe środki otrzymała Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałbrzychu na zakup nieruchomości gruntowej – 6 mln zł. Realizowane przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu dwa zadania dotyczyły rozbudowy infrastruktury technicznej na terenie centrum dydaktyczno-sportowego oraz pierwszego wyposażenia dwóch budynków zaadaptowanych na potrzeby uczelni i wyniosły 3,5 mln zł, co stanowiło 20,8% kwoty przyznanej w 2010 r. uczelniom zawodowym.

(dowód: akta kontroli str. 95-106)

Środki finansowe w 2011 r. na realizację zadań inwestycyjnych (po zmianach) wynosiły 409,5 mln zł, w tym na inwestycje i programy wieloletnie – 206,7 mln zł, a na pozostałe zadania inwestycyjne – 202,8 mln zł. Minister dofinansował 74 zadania inwestycyjne na łączną kwotę 408,6 mln zł, w tym 66 pozostałych zadań na kwotę 201,9 mln zł. Niewykorzystane środki wyniosły łącznie 975 tys. zł.

Wśród zadań inwestycyjnych realizowanych w 2011 r. przez państwowe uczelnie akademickie (z wyłączeniem zadań w ramach programów wieloletnich) Minister przekazał największe środki na dwa zadania. Dotyczyło to budowy Centrum Laboratoryjnego Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, na którą przekazano 21,7 mln zł (łącznie w okresie 2011-2013 – 31,7 mln zł) oraz budowy budynku dydaktycznego Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego, na który przekazano 12,8 mln zł (łącznie w okresie 2011-2013 – 70 mln zł).

Spośród zadań realizowanych w 2011 r. tylko trzy uczelnie zawodowe otrzymały środki na wykonanie zadań inwestycyjnych. Na kontynuowaną przez Państwową Szkołę Wyższą im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej budowę Domu Studenta z Centrum Badań nad Innowacjami ul. Sidorska 105 w Białej Podlaskiej wydatkowano 9,3 mln zł (łącznie w latach 2010-2012 – 20,2 mln zł). Środki na rozbudowę budynku dydaktycznego o pomieszczenia magazynowe oraz czytelnię w Kaliszu przy ul. Nowy Świat 4 realizowaną przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu wyniosły 394,5 tys. zł. Na realizację przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach adaptacji budynku bursy szkolnej przy ul. Szkolnej 2

w Suwałkach na Dom Studenta tej szkoły wyższej przeznaczono 3 mln zł (łącznie w okresie 2011-2014 – 8 mln zł).

(dowód: akta kontroli str. 107-115)

Wysokość środków na zadania i projekty inwestycyjne w 2012 r., po uwzględnieniu zmian (w tym blokady środków dokonanej przez Ministra) wynosiła 330,1 mln zł. Minister dofinansował 66 zadań inwestycyjnych na łączną kwotę 322,3 mln zł (w tym siedem zadań w ramach inwestycji i programów wieloletnich na kwotę 125,5 mln zł i 59 pozostałych zadań na łączną kwotę 196,8 mln zł). Niewykorzystane środki wyniosły łącznie 7,8 mln zł (w tym programy wieloletnie 5,8 mln zł i pozostałe zadania inwestycyjne 2 mln zł).

Minister przyznał w 2012 r. państwowym uczelniom akademickim środki w wysokości 180,9 mln zł na realizację (poza zadaniami w ramach inwestycji i programów wieloletnich) 53 zadań inwestycyjnych. Uczelnie wydatkowały 179,6 mln zł. Dziesięć uczelni akademickich nie wykorzystało łącznie kwoty 1,3 mln zł. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie dokonał zwrotu 900 tys. zł przyznanych na realizację trzech zadań (przebudowy trzech budynków - Domów Studenckich).

Wykorzystane przez państwowe wyższe szkoły zawodowe środki w wysokości 17,3 mln zł na realizację sześciu zadań stanowiły 96,1% kwoty przyznanej przez Ministra dla tego typu uczelni. Dwie uczelnie zwróciły niewykorzystane środki dotacji w łącznej wysokości 703,2 tys. zł, z tego 691,3 tys. zł stanowiła kwota niewykorzystana przez Państwową Szkołę Wyższą im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej na budowę Domu Studenta z Centrum Badań nad Innowacjami. Cztery uczelnie otrzymały środki na realizację nowych zadań. Dotyczyło to m.in. przebudowy i rozbudowy budynku przy ul. Wiejskiej w Łomży na Dom Studenta (etap I) dla Państwowej Wyższej Szkoły Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży (2,5 mln zł), zakupu hali na cele dydaktyczne Instytutu Przyrodniczo-Technicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Szymona Szymonowicza w Zamościu (906 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 116-119)

Środki finansowe w 2013 r. na realizację zadań inwestycyjnych (po zmianach) wynosiły 288,7 mln zł, w tym na inwestycje i programy wieloletnie – 105,1 mln zł, a na pozostałe zadania inwestycyjne – 183,6 mln zł. Minister dokonał blokady środków w wysokości 5,1 mln zł w programie wieloletnim oraz przekazał środki na sfinansowanie 55 zadań inwestycyjnych na łączną kwotę 258,9 mln zł. Uczelnie wykorzystały dotacje w łącznej wysokości 256,2 mln zł. Niewykorzystane środki wyniosły łącznie 2,7 mln zł (z tego w ramach programu wieloletniego 152,6 tys. zł i pozostałych zadań inwestycyjnych 2,6 mln zł).

W 2013 r. zawarto 12 umów na zadania inwestycyjne (siedem umów w marcu, po jednej umowie w maju, w lipcu i we wrześniu, dwie umowy w grudniu), w tym na wszystkie zadania wskazane przez Ministra. Uczelnie rozpoczęły realizację wyłącznie 10 nowych zadań. W dwóch przypadkach, pomimo podpisania umowy nie rozpoczęto prac. Dotyczyło to zadania pn. „Nadbudowa i rozbudowa budynku dydaktycznego D-5 Katedry Telekomunikacji AGH w Krakowie przy ulicy Czarnowiejskiej 78” - zgłoszonego przez Akademię Górniczo-Hutniczą im. Stanisława Staszica w Krakowie oraz zadania pn. „Hala gimnastyczna Leszka Blanika – Centrum Innowacyjno-Wdrożeniowe”, zgłoszonego przez Akademię Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku. W odniesieniu do zadania inwestycyjnego AGH w marcu 2014 r. Minister podjął decyzję o zaniechaniu realizacji tego zadania. Uczelnie wykorzystały na realizację 10 zadań kwotę 20,9 mln zł, tj. 98,5% przyznanych środków. Niewykorzystane przy realizacji tych zadań środki wyniosły 309,1 tys. zł.

Dodatkowo kontynuowano 40 zadań (bez pięciu zadań w ramach programów wieloletnich), na realizację których zawarto umowy w latach ubiegłych. Na ten cel uczelnie wydatkowały 147 mln zł. Zwrócone przez uczelnie środki wyniosły 2,2 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 120-123)

Wysokość środków na zadania i projekty inwestycyjne w 2014 r., po uwzględnieniu zmian wynosiła 302,8 mln zł. Minister dofinansował 65 zadań inwestycyjnych na łączną kwotę

299,9 mln zł (w tym osiem zadań w ramach inwestycji i programów wieloletnich na kwotę 164,1 mln zł i 57 pozostałych zadań na łączną kwotę 135,8 mln zł). Niewykorzystane środki wyniosły łącznie 2,8 mln zł (w tym programy wieloletnie 609,2 tys. zł i pozostałe zadania inwestycyjne 2,2 mln zł).

Publiczne uczelnie akademickie (łącznie z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II w Lublinie¹³) wydatkowały w 2014 r. kwotę 121,8 mln zł na realizację 51 zadań inwestycyjnych. Najwyższe kwoty dotacji otrzymały: Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu na kontynuację budowy Kliniki Weterynaryjnej Małych i Dużych Zwierząt dla nowo powstałego kierunku weterynaria (12 mln zł) oraz Politechnika Poznańska na budowę hali sportowej (10 mln zł).

Wykorzystane przez uczelnie zawodowe środki na realizację sześciu zadań wyniosły 14 mln zł. Największe kwotowo dofinansowanie w 2014 r. (4,6 mln zł) otrzymała Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży na kontynuację zadania dotyczącego przebudowy i rozbudowy budynku przy ul. Wiejskiej w Łomży na Dom Studenta (etap I).

(dowód: akta kontroli str. 124-131)

Plan finansowy na 2015 r. na podstawie ustawy budżetowej przewidywał środki na zadania inwestycyjne w wysokości 294,6 mln zł. Do dofinansowania zaplanowano 69 zadań na łączną kwotę 289,5 mln zł, z tego pięć zadań w ramach programu wieloletniego na kwotę 120 mln zł. Dla publicznych uczelni akademickich (bez pięciu zadań w ramach programu wieloletniego) przeznaczono na realizację 57 zadań środki w wysokości 162 mln zł, z tego największe dotacje przyznano dla Uniwersytetu Warszawskiego na rewitalizację Gmachu Audytoryjnego na terenie Kampusu Centralnego (14 mln zł) oraz dla Uniwersytetu Śląskiego na budowę obiektu Wydziału Radia i Telewizji im. Krzysztofa Kieślowskiego w Katowicach (14,3 mln zł). Uczelniom zawodowym przyznano na realizację siedmiu zadań kwotę 7,5 mln zł. Rozliczenie dotacji nastąpi w 2016 r.

Dwa spośród dofinansowanych w 2015 r. zadań, uzyskały w 2014 r. ocenę negatywną Zespołu. W 2014 r. zgłoszone zostało przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej zadanie pn. „Dostosowanie auli II na Wydziale Ekonomicznym do obowiązujących przepisów ppoż.”. Łączne dofinansowanie z budżetu państwa wynieść miało 1,7 mln zł (w 2014 r. 250 tys. zł i w 2015 r. 1,5 mln zł). Zadanie uzyskało ocenę negatywną, gdyż z przewidywanego do realizacji zakresu robót wynikało, że jest to remont. Uczelnia w 2015 r. ponownie złożyła wnioski o udzielenie dotacji na realizację ww. zadania, wnosząc o łączną kwotę 1,7 mln zł (w 2015 r. 450 tys. zł i w 2016 r. 1,3 mln zł) oraz przedłożyła zaktualizowany program inwestycji. Wniosek uzyskał ocenę pozytywną i Minister na podstawie umowy nr 1509 przekazał środki w wysokości 450 tys. zł na realizację inwestycji.

Akademia Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie w 2014 r. złożyła wniosek o udzielenie dotacji na realizację zadania pn. „Przebudowa stadionu lekkoatletycznego AWF w Warszawie”. Łączny koszt dofinansowania z budżetu państwa wynieść miał 9 mln zł. Wniosek uzyskał ocenę negatywną Zespołu, gdyż z przewidywanego do realizacji zakresu robót wynikało, że jest to remont. W 2015 r. uczelnia zgłosiła ww. zadanie wnosząc o dofinansowanie w kwocie 1,7 mln zł wraz z zaktualizowanym programem. Zadanie uzyskało ocenę negatywną Zespołu, bowiem uczelnia nie posiadała potwierdzenia uzyskania z Ministerstwa Sportu i Turystyki środków na realizację tego zadania. Ponadto uczelnia wskazywała pozyskanie dofinansowania w 2015 r., a okres realizacji inwestycji określony został na lata 2015-2017 przy założeniu, że zadanie w całości będzie realizowane z dotacji celowych Ministra i Ministra Sportu i Turystyki. Zadanie zostało przyjęte w 2015 r. do finansowania z uwagi na uzyskanie przez uczelnię dofinansowania z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej a wnioskowana kwota ze środków MNiSW nie przekraczała 25% łącznych kosztów inwestycji. Przyznane przez Ministra środki w 2015 r. wynosiły 1,7 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 132-138, 414, 422-441)

¹³ Niepubliczny uniwersytet posiadający prawa uczelni publicznej, finansowany z budżetu państwa na zasadach uczelni publicznych.

Kontroli poddano dotacje udzielone przez Ministra czterem uczelniom na realizację zadań inwestycyjnych, tj. dla Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach (dawnej Akademii Ekonomicznej) na budowę Centrum Nowoczesnych Technologii Informatycznych, dla Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu na zadanie pn. „Hala gimnastyczna Leszka Blanika – Centrum Innowacyjno-Wdrożeniowe AWFIS w Gdańsku”, dla Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki na zadanie pn. „Nadbudowa i przebudowa budynku nr 10-61 po byłej pralni na budynek dydaktyczno-naukowy Politechniki Krakowskiej” oraz dla Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na przebudowę budynku domu studenckiego Manhattan. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie rozliczenia dotacji udzielonych ww. uczelniom.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W Ministerstwie nie zachowano należytej staranności w zakresie obiegu dokumentów, wskutek czego dwa wnioski, pomimo terminowego wpływu do MNiSW, nie zostały poddane ocenie Zespołu w wyznaczonym terminie.

Dotyczyło to: wniosku Uniwersytetu Śląskiego na budowę obiektu Wydziału Radia i Telewizji im. Krzysztofa Kieślowskiego w Katowicach przy ul. Św. Pawła 3, który wpłynął do MNiSW 14 lutego 2012 r. (Minister zawarł umowę w dniu 16 września 2013 r. na kwotę 551 tys. zł) oraz wniosku Politechniki Gdańskiej na przebudowę i remont kapitalny Domu Studenckiego nr 12 na ul. Traugutta 115 w Gdańsku Wrzeszcz, który wpłynął do MNiSW 6 lutego 2012 r. (Minister zawarł umowę w dniu 25 lipca 2013 r. na kwotę 1 mln zł).

Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów pana Grzegorza Kusego wnioski Uniwersytetu wpłynęły do MNiSW w terminie, lecz nie dotarły do Departamentu Budżetu i Finansów i tym samym nie znalazły się na liście rankingowej sporządzonej przez Zespół. Z uwagi na fakt, że Uczelnia nie może ponosić negatywnych konsekwencji z powodów od nich niezależnych, MNiSW na wniosek rektora zdecydował o dołączeniu tego wniosku do zestawienia wniosków na 2013 r. Wniosek Politechniki Gdańskiej początkowo omyłkowo nie znalazł się na zatwierdzonej przez Ministra liście rankingowej, mimo złożenia wniosku w terminie. Po skorygowaniu przez uczelnię programu inwestycji został do niej dołączony zgodnie z zatwierdzoną fiszką. Decyzję o dofinansowaniu obu inwestycji podjął Minister.

(dowód: akta kontroli str. 123, 126, 153, 183, 187, 191-192, 410-411a)

Ocena cząstkowa

Proces udzielania dotacji ze środków budżetu państwa ujętych w częściach 28-Nauka oraz 38-Szkolnictwo wyższe przebiegał w zasadzie prawidłowo. Najwyższa Izba Kontroli dostrzega jednak, że przepisy regulujące przyznawanie szkołom wyższym dotacji ze środków pochodzących z części 38-Szkolnictwo wyższe, z uwagi na brak wymogu sporządzania uzasadnień do podjętych decyzji, nie zapewniały pełnej przejrzystości dysponowania środkami publicznymi przez Ministra.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły przekazania dotacji pomimo braku podstaw do wyrażenia zgody na zmianę harmonogramu finansowania. Wskazane przypadki niezetelności w obiegu dokumentacji związanej z dotacjami (wnioski) miały charakter jednostkowy.

3. Monitorowanie, nadzorowanie i rozliczanie dotowanej działalności inwestycyjnej oraz efektów inwestycji

Opis stanu
faktycznego

Uczelnie, które otrzymały środki finansowe na inwestycje budowlane oraz w zakresie dużej infrastruktury badawczej służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych przekazywały roczne raporty i końcowe raporty z rozliczenia przyznanej dotacji. Raporty końcowe podlegały ocenie Zespołu powołanego przez Ministra, po uprzedniej weryfikacji przez właściwe merytorycznie departamenty.

W umowach zawieranych, na zadania określone w art. 94 ust. 1 pkt 10 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, przez Ministra z uczelniami określono terminy i sposób wykorzystania środków dotacji oraz warunki rozliczenia. Minister określił także, że uczelnie zobowiązane są poddać się kontroli w zakresie prawidłowości realizacji inwestycji,

dokonywanej przez Ministra, a także przez inne podmioty uprawnione do przeprowadzenia kontroli. Uczelnie zobowiązane zostały także do przedkładania Ministrowi kopii wyników kontroli lub audytu inwestycji przeprowadzanych przez inne podmioty w terminie siedmiu dni od otrzymania ostatecznej wersji informacji pokontrolnych, zaleceń pokontrolnych lub innych dokumentów. Raporty roczne oraz rozliczenia końcowe uczelni, które otrzymały dotacje celowe na inwestycje były oceniane przez Zespół powołany przez Ministra. Nie wystąpiły przypadki dokonania oceny negatywnej rozliczeń końcowych.

Narzędziem służącym do monitorowania działań szkół wyższych w obszarze zadań inwestycyjnych były także kontrole przeprowadzane przez MNiSW w zakresie prawidłowości realizacji i wydatkowania dotacji celowych przeznaczanych na inwestycje. W latach 2009-2015 przeprowadzono 45 kontroli¹⁴ w tym zakresie, z czego 18 kontrolami objęto zadania inwestycyjne służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych, sfinansowane środkami z części 28 budżetu państwa, zaś 27 kontroli dotyczyło dotacji celowych na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji z części 38. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub uchybień formułowano odpowiednie zalecenia oraz zobowiązywano uczelnie do poinformowania MNiSW o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystania wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo poinformowania o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 2254-2313)

Zgodnie z art. 4c ustawy o zasadach finansowania nauki oraz z art. 34a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, Minister prowadzi System Informacji o Nauce i System Informacji o Szkolnictwie Wyższym w ramach Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on, który jest systemem teleinformatycznym.

Wniosek o dofinansowanie projektu¹⁵ pn. „Stworzenie systemu informacji o szkolnictwie wyższym (POL-on)”, przewidywał realizację projektu w okresie od dnia 1 grudnia 2010 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. Celem głównym projektu było stworzenie globalnej bazy danych szkolnictwa wyższego. W uzasadnieniu wskazano na gromadzenie danych w wielu niespójnych bazach zarządzanych przez różne podmioty oraz brak jednolitego, spójnego i wiarygodnego narzędzia do zarządzania nauką i szkolnictwem wyższym w Polsce. Zakładanym celem szczegółowym miała być poprawa jakości i efektywności zarządzania polskim szkolnictwem wyższym i nauką poprzez usprawnienie procesu monitorowania i zarządzania oraz dostarczanie danych niezbędnych do przygotowywania raportów informacyjnych w różnych przekrojach dla wszystkich interesariuszy. Zgodnie z wnioskiem, grupą docelową bezpośrednią, objętą wsparciem mieli być pracownicy i kadra zarządzająca: MNiSW, pozostałych ministerstw, szkół wyższych, instytutów badawczych i Polskiej Akademii Nauk, Konferencji Rektorów, organów samorządowych, GUS, Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, Polskiej Komisji Akredytacyjnej (dawniej Państwowej Komisji Akredytacyjnej), Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych. Odbiorcy z tej grupy mieli mieć możliwość podejmowania decyzji strategicznych, prowadzenia analiz oraz realizowania zadań statutowych, a jednostki naukowe dzięki danym prezentowanym w bazie miały efektywniej wykorzystywać infrastrukturę badawczą.

(dowód: akta kontroli str. 1504-1692)

Umowa o dofinansowanie projektu pn. „Stworzenie systemu informacji o szkolnictwie wyższym” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, zawarta została pomiędzy NCBiR a MNiSW w dniu 30 września 2011 r. Na realizację projektu przeznaczono dofinansowanie w łącznej kwocie 18,9 mln zł, w tym ze środków europejskich 16,1mln zł i ze środków budżetu państwa 2,8 mln zł. Minister zobowiązał się do realizacji projektu zgodnie z wnioskiem. Aneksiem z dnia 23 lipca 2013 r. dofinansowanie projektu zwiększono do kwoty 22 mln zł, w tym płatność ze środków europejskich 18,7 mln zł i ze środków budżetu państwa 3,3 mln zł. Kolejnym aneksem z dnia 17 stycznia 2014 r. dofinansowanie projektu

¹⁴ Do dnia zakończenia kontroli dwa postępowania kontrolne były w toku.

¹⁵ Wniosek wypełniony 20 czerwca 2014 r., suma kontrolna: 8E52-53D7-A900-7D01.

zwiększono do kwoty 22,7 mln zł, w tym płatność ze środków europejskich 19,3 mln zł i ze środków budżetu państwa 3,4 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 1484-1503)

Zarządzeniem nr 27/2012 Dyrektora Generalnego MNiSW z 6 grudnia 2012 r. powołany został Zespół do spraw koordynacji działań związanych z rozwojem i funkcjonowaniem systemu POL-on. Do zadań Zespołu należało: zapewnienie przepływu informacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi Ministerstwa w zakresie działalności poszczególnych modułów systemu POL-on, wskazywanie sposobów rozwiązania problemów związanych z bieżącym funkcjonowaniem systemu, opiniowanie projektów rozwiązań dotyczących rozszerzenia lub rozbudowy systemu oraz koordynacja udzielania odpowiedzi na pytania użytkowników modułów systemu.

(dowód: akta kontroli str. 1480-1483)

Minister w dniu 12 marca 2014 r. zlecił Ośrodkowi Przetwarzania Informacji – Państwowemu Instytutowi Badawczemu w Warszawie (OPI – PIB) do wykonywania w sposób ciągły, zadania związane z rozbudową, utrzymaniem oraz modernizacją systemu baz danych (modułów) o nauce i szkolnictwie wyższym, monitorowaniem losów absolwentów uczelni oraz przygotowaniem i wdrożeniem Internetowej Platformy dla kandydatów na studia. W związku z powyższym umową z 27 marca 2014 r. Minister udzielił OPI – PIB dotacji celowej na realizację ww. zadania w 2014 r. w kwocie 7,2 mln zł. Wśród finansowanych dotacją zadań szczegółowych wskazano modyfikację i utrzymanie 22 modułów, których łączny planowany koszt realizacji miał wynieść 3,2 mln zł. W przekazanym do MNiSW rozliczeniu dotacji OPI – PIB określił, że wykonując zadanie dotyczące modyfikacji i utrzymania 22 modułów¹⁶, w module „Nieruchomości i infrastruktura” zmodyfikowano algorytm weryfikacji korekty daty wprowadzenia do ewidencji, a w module „Inwestycje” wyodrębniono osobną pozycję w menu (zestawienie inwestycji). Rozliczenie dotacji, po przedstawieniu wyjaśnień przez OPI – PIB, zostało zatwierdzone przez Ministra w dniu 26 lutego 2015 r. Kolejna umowa na realizację ww. zadań zawarta została w dniu 15 stycznia 2015 r. Przyznana kwota dotacji wynosiła 8 mln zł. Rozliczenie dotacji ma nastąpić w styczniu 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 1693-1771)

Wśród zadań realizowanych w projekcie założono m.in. wykonanie modułu „Nieruchomości i infrastruktura”, który miał usprawnić proces podejmowania decyzji o dofinansowaniu lub modernizacji inwestycji oraz oceny kosztów utrzymania istniejącej infrastruktury, modułu „Laboratoria i aparatura”, który miał usprawnić i dostarczyć nowych możliwości ocen potencjału jednostek naukowych w zakresie laboratoriów i aparatury i ułatwić rozszerzenie współpracy między jednostkami badawczymi a przemysłem, a także modułu „Inwestycje” - opracowania odpowiedniej metodologii zbierania danych niezbędnych do wykonywania nadzoru nad prowadzonymi inwestycjami. Przewidywane koszty wykonania ww. modułów wynosiły odpowiednio: 104,9 tys. zł, 86,5 tys. zł oraz 180 tys. zł.

Zgodnie z wnioskiem wartością dodaną projektu miało być uporządkowanie, uzupełnienie i weryfikacja stanu wiedzy na temat nauki polskiej i szkolnictwa wyższego poprzez zastosowanie zaawansowanej technologii i narzędzi informatycznych. Jako twarde rezultaty wskazano m.in. zgromadzenie pełnych danych o uczelniach, możliwość przeprowadzania kompleksowych analiz, weryfikację danych statystycznych i wzrost ich wiarygodności. Rezultaty twarde miały być monitorowane poprzez analizę danych gromadzonych w systemie o użytkownikach i czynnościach przez nich podejmowanych. Wśród rezultatów miękkich wymieniono m.in.: optymalizację wykorzystania infrastruktury i zasobów, racjonalniejsze wykorzystanie środków publicznych przeznaczonych na szkolnictwo wyższe i naukę.

¹⁶ Podjęte działania i osiągnięte rezultaty: bieżące wsparcie użytkowników, administracja i utrzymanie systemów w ruchu, prowadzenie konsultacji eksperckich projektów, przygotowanie i prowadzenie szkoleń, przygotowanie i prowadzenie procedury przetargowej na centrum zapasowe danych, prace nad raportem z ewaluacji użyteczności interfejsów systemowych oraz projektem zmian, a także prace nad poprawą ergonomii interfejsu użytkownika oraz redakcją treści w serwisie informacyjnym.

(dowód: akta kontroli str. 1575-1581)

Ustalone
nieprawidłowości

Przyjęte przez Ministerstwo założenia w odniesieniu do modułów systemu POL-on dotyczących inwestycji nie zostały dotychczas zrealizowane. Nie ustalono jednolitej procedury wprowadzania informacji, więc dane zgromadzone w systemie nie odzwierciedlały stanu faktycznego. Nie został uregulowany w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym obowiązek wprowadzania danych o realizowanych inwestycjach i ich finansowaniu ze środków części 38-Szkolnictwo wyższe. W efekcie uczelnie dokonują wpisów w tym zakresie w sposób wybiórczy, niwecząc możliwość osiągnięcia założonego celu projektu.

W art. 4c ust. 6 ustawy o zasadach finansowania nauki wskazano, że jednostki naukowe obowiązane są do wprowadzania i aktualizowania danych w systemie POL-on, w tym m.in. w zakresie informacji dotyczących realizowanych inwestycji, nieruchomościach będących w posiadaniu jednostki, infrastrukturze naukowo-badawczej i źródłach jej finansowania, a za właściwą realizację odpowiada kierownik jednostki.

Z danych umieszczonych w systemie POL-on wynika, że:

- Politechnika Łódzka na modernizację pomieszczeń zakładu sterowania robotów na półpiętrze budynku wydziału,
- Politechnika Wrocławska na rozwój Laboratoriów Badania Nanostruktur,
- Uniwersytet Jagielloński na przebudowę Katedry Ginekologii i Położnictwa oraz uruchomienie laboratorium Omicron,
- Uniwersytet Śląski na przebudowę pomieszczeń na potrzeby pracowni Instytutu Chemii,
- Politechnika Lubelska na Centrum Elektroniki, Automatyki i Teleinformatyki,

otrzymały dofinansowanie z części 38-Szkolnictwo wyższe, podczas gdy faktycznie uczelnie te pozyskały środki z części 28-Nauka. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego pozyskał środki na rozbudowę Laboratorium Badawczego Mitotoksyn oraz Gdański Uniwersytet Medyczny na modernizację zaplecza badawczego Centralnego Biobanku wykazały w systemie jako inne źródło finansowania, podczas gdy środki pochodziły z budżetu z części 28-Nauka. Politechnika Warszawska nie dokonała żadnego wpisu odnośnie zrealizowanego zadania, pomimo że było ono finansowane z części 28-Nauka.

(dowód: akta kontroli str. 2329-2342)

Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora Departamentu Nauki, pani Magdaleny Maciejewskiej nieprawidłowe, nierzetelne lub nieterminowe wprowadzanie danych i informacji do systemu może skutkować wstrzymaniem finansowania do czasu usunięcia nieprawidłowości. Niemniej jednak, w przyszłym roku planowane jest opracowanie systemu, który umożliwiłby Ministrowi weryfikację rzetelności zamieszczonych danych wprowadzonych przez jednostki naukowe do Systemu POL-on.

(dowód: akta kontroli str. 2328)

W ustawie Psw nie wprowadzono obowiązku umieszczania danych dotyczących inwestycji finansowanych z cz. 38.

W wyniku powyższego w systemie POL-on m.in.:

- brak jest informacji, że zadanie „Budowa Kliniki Weterynaryjnej Małych i Dużych Zwierząt” zrealizowane przez Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu otrzymało dofinansowanie z cz. 38,
- Uniwersytet Gdański nie wpisał zadania „Budowa budynku administracji centralnej Uniwersytetu Gdańskiego” mimo otrzymanych z MNiSW 20,1 mln zł na jego realizację,
- Uniwersytet Łódzki nie wpisał zadań inwestycyjnych, na które otrzymał środki z MNiSW, np. 70 mln zł na budowę budynku dydaktycznego Wydziału Filologicznego UŁ,
- Politechnika Poznańska nie wpisała zrealizowanego zadania pn. Hala Sportowa Politechniki Poznańskiej mimo otrzymanego dotychczas dofinansowania w kwocie 15 mln zł,

- Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie i w Poznaniu a także Politechnika Warszawska nie wpisały żadnych informacji o zrealizowanych zadaniach, na które otrzymały środki z cz. 38.

Zgodnie z wyjaśnieniem Zastępcy Dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów pana Grzegorza Kusego Departament nie weryfikował danych, przede wszystkim dlatego, że proces wprowadzania danych przez uczelnie nie został zakończony. Świadczy o tym duża liczba otrzymywanych od uczelni pytań w zakresie inwestycji i nieruchomości. Ponadto w chwili obecnej nie jest jasne, czy taka weryfikacja będzie wymagana, bowiem z przepisów wynika, że za prawdziwość danych w systemie odpowiedzialni są kierownicy jednostek, którzy dysponują pełnym zakresem informacji i dokumentów, w których są zawarte.

(dowód: akta kontroli str. 415-416)

Zgodnie z wyjaśnieniem Przewodniczącego Zespołu pana Andrzeja Kurkiewicza dane z zakresu inwestycji finansowych dotyczących części 38 są w systemie POL-on gromadzone na zasadzie dobrowolnego przekazywania ich przez uczelnie. Właściwy merytorycznie departament nie zgłaszał w trakcie posiedzeń Zespołu problemów z brakiem lub niepełnymi informacjami umieszczanymi w systemie. Uregulowanie m.in. kwestii gromadzenia danych do modułu inwestycje finansowe z części 38 planowane jest przy ponownej nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

(dowód: akta kontroli str. 1772-1776)

Zgodnie z informacją udzieloną przez Zastępcę Dyrektora Generalnego Ministerstwa pana Marcina Czaję zasady działania modułów „Nieruchomości i infrastruktura”, „Laboratoria i aparatura” oraz „Inwestycje” zostały wypracowane na etapie ich tworzenia. Przy kolejnej nowelizacji ustawy Psw rozważone zostanie podjęcie dyskusji dotyczącej zakresu przekazywanych danych oraz odnośnie konieczności wprowadzenia odpowiedzialności przez konkretne osoby za prawidłowość, rzetelność i terminowość wprowadzanych informacji w powyższych modułach w obszarze szkolnictwa wyższego.

(dowód: akta kontroli str. 2319)

Zastępca Dyrektora Departamentu Innowacji i Rozwoju pan Andrzej Kurkiewicz wyjaśnił, że dla modułów „Nieruchomości i infrastruktura”, „Laboratoria i aparatura” oraz „Inwestycje” możliwe jest tworzenie raportów przy wykorzystaniu podstawowych kryteriów przez wszystkich obywateli. W OPI – PIB trwają prace nad stworzeniem modułu raportowania dla użytkowników pracujących w systemie POL-on po zalogowaniu. W module tym zostaną wprowadzone możliwości tworzenia raportów bardziej rozbudowanych oraz uwzględniających zapotrzebowanie poszczególnych użytkowników. Powstanie modułu raportowania jest planowane w przyszłym roku. W chwili obecnej, na potrzeby MNiSW, OPI – PIB przygotowuje z ww. modułów i przekazuje raporty do Ministerstwa ad hoc, zgodne ze złożonym zapotrzebowaniem.

(dowód: akta kontroli str. 1777-1778)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK skuteczność nadzoru Ministra nad działalnością inwestycyjną uczelni oraz wykorzystaniem efektów inwestycji była ograniczona z powodu niesprawności narzędzia informatycznego tworzonego w celu wykonywania tego nadzoru. Przyczyną tego stanu był zarówno brak spójnych uregulowań prawnych (nałożenie stosownych obowiązków w ustawie o zasadach finansowania nauki przy ich braku w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym), jak i nieweryfikowanie przez MNiSW kompletności i rzetelności informacji wprowadzanych do systemu przez uczelnie. Pomimo, że w ustawie o zasadach finansowania nauki przewidziano, że nieprawidłowe, nierzetelne lub nieterminowe wprowadzenie danych do systemu może skutkować wstrzymaniem finansowania do czasu usunięcia tych nieprawidłowości ustawa nie reguluje trybu weryfikacji danych wprowadzanych przez jednostki naukowe. Tym samym umieszczone w systemie dane nie stanowią rzetelnego źródła do wykonywania nadzoru przez Ministra. Proces rozliczania przyznanych dotacji przebiegał prawidłowo.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁷ wnosi o:

- 1) podjęcie działań w celu eliminacji przypadków nierozpatrzenia w terminie prawidłowo złożonych wniosków o udzielenie dotacji;
- 2) podjęcie działań zapewniających weryfikację danych systemu POL-on w zakresie informacji przekazywanych przez właściwe podmioty dotyczących realizacji inwestycji dofinansowywanych m.in. z budżetu państwa.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek poinformowania Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 29 stycznia 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Dyrektor
Piotr Prokopczyk

Podpis

¹⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096.